ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут забезпечення якості вищої освіти

Система управління якістю

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ ректора
Полтавського університету економіки і торгівлі
№ 148-Н від 30 липня 2026 року

Ректор
_____ Сергій ГАРКУША

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вченої ради
Полтавського університету економіки і торгівлі
Протокол № 11 від 30 липня 2026 року

Голова Вченої ради
_____ Наталія ПЕДЧЕНКО

Положення про відповідальне впровадження та використання технологій штучного інтелекту

(ДПСЯ ПД–9-8.5.1-309-05-26)

Полтава-2026

ПЕРЕДМОВА

1 ВНЕСЕНО ДИРЕКТОРОМ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гасій Олена Володимирівна, к. е. н., доцент

2 РОЗРОБНИКИ:

проректор з науково-педагогічної роботи
Матвієнко Юрій Сергійович, к. пед. н., доцент.
Заступник директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Зінченко Олена Миколаївна, к.е.н.

3 ЕКСПЕРТНА ГРУПА:

проректор з науково-педагогічної роботи
Манжура Олександр Васильович, д.е.н., доцент;
директор Навчально-наукового інституту денної освіти
Ткаченко Аліна Сергіївна, д. т. н., доцент
в.о. директора Навчально-науково інституту міжнародної освіти,
Гаркуша Олена Володимирівна, к. т. н.
Директор Навачально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання
Шимановська Віталіна Леонідівна

4 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ **2026 р.**

5 ТЕРМІН ПЕРЕГЛЯДУ ДПСЯ **2031 р.**

Актуалізовано					
Роки	*2026 р.*	*20__ р.*	*20__ р.*	*20__ р.*	*20__ р.*
Дата	*30 липня*				
Підпис					
Прізвище, ініціали	*Гасій О. В.*				

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2026 р.

Цей документ не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу ПУЕТ

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ…….. 4
1. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ГАЛУЗЬ ЗАСТОСУВАННЯ…….. 4
РОЗДІЛ ІІ. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ …….. 7
РОЗДІЛ ІІІ ВПРОВАДЖЕННЯМ СИСТЕМ ШІ В УНІВЕРСИТЕТІ…… 10
РОЗДІЛ IV.ДОЗВОЛЕНЕ ТА НЕДОЗВОЛЕНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ ……. 12
РОЗДІЛ V. ПРАВО НА АПЕЛЯЦІЮ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ……. 24
РОЗДІЛ VI. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ПУЕТ…..…….. 26
6.1. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПУЕТ 26
6.2. ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ В НАУКОВІЙ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ТА ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ……. 32
6.3. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ШІ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ТА УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ…… 37
6.4. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ШІ В ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ……. 39
6.5. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДІ ТА ПІДГОТОВЦІ ІНФОРМАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ…… 40
РОЗДІЛ VII НАВЧАННЯ, ІНФОРМУВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ.……. 41
РОЗДІЛ VIII ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ……… 43
ДОДАТКИ…………... 47

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Призначення та галузь застосування.

1.1 Положення про відповідальне впровадження та використання технологій штучного інтелекту (далі – Положення) в Полтавському університеті економіки і торгівлі (далі – ПУЕТ, Університет) є внутрішнім нормативним актом, який визначає основні засади академічно доброчесного, етичного та відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) у різних сферах життєдіяльності Університету.

1.2. Положення визначає політику Університету у сфері відповідального впровадження та використання ШІ. Положення визначає загальні принципи, вимоги, обмеження та етичні орієнтири відповідального використання ШІ, а також засади забезпечення академічної доброчесності, прозорості, безпеки, недискримінації, захисту персональних даних і дотримання прав та законних інтересів учасників освітньої, наукової та іншої діяльності Університету.

1.3. Дія цього Положення є імперативною та поширюється на всіх учасників академічного та адміністративного контуру Університету: здобувачів вищої освіти всіх рівнів та всіх форм навчання, науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників, управлінський, адміністративний, адміністративно—управлінський, допоміжний та технічний персонал та інших працівників Університету, які використовують або можуть використовувати технології ШІ під час виконання навчальних, наукових, професійних, посадових, управлінських, організаційних чи інших завдань, пов’язаних із діяльністю Університету.

Положення застосовується до використання технологій ШІ під час підготовки навчальних, наукових, методичних, аналітичних, організаційних, інформаційних, кадрових та інших матеріалів; проведення освітньої і наукової діяльності; організації управлінських процесів; комунікації; обробки інформації; прийняття або підготовки управлінських рішень; а також в інших випадках, коли використання ШІ може впливати на якість освіти, результати наукової діяльності, права осіб, репутацію Університету або дотримання принципів академічної доброчесності.

1.4. Це Положення є невід’ємною частиною системи забезпечення якості вищої освіти Університету. Зміст документу не суперечить державним та галузевим стандартам, нормативно-методичним документам щодо організації діяльності та управління закладом вищої освіти. Викладені в положенні принципи і рекомендації розроблені відповідно до: Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змінами та доповненнями); Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-19 (зі змінами та доповненнями); Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами та доповненнями); Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 р. № 4742-IX; Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-

VIII (зі змінами і доповненнями); Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 р. № 2811-IX; Закону України «Про видавничу справу» № 318/97-ВР від 05.06.1997 р. (зі змінами та доповненнями); Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності від 30.03.2021 р. 1369-IX; Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261; Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти; затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686; Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти, розроблених Міністерством цифрової трансформації України та Міністерством освіти і науки України від квітня 2025 року; Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 року № 1556-р; Регламенту Європейського Союзу 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради про встановлення гармонізованих правил щодо ШІ (Акт про ШІ) Статуту ПУЕТ, 2023 р.; Стратегії розвитку ПУЕТ на 2023-2027 рр., 2023 р.; Програми впровадження інноваційних технологій в освітній процес Полтавського університету економіки і торгівлі на 2024-2027 роки; Концепції діяльності ПУЕТ, 2023 р.; Положення про корпоративну культуру ПУЕТ; Положення про запобігання випадкам академічного плагіату; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ. Положення враховує фундаментальні принципи Великої Хартії Університетів, та принципів вищої освіти в Європі.

1.4. Документ підлягає перегляду один раз на п’ять років або у разі необхідності. Пропозиції щодо внесення змін у зміст документу можуть вносити проректори, директори навчально-наукових інститутів, завідувачі кафедри, керівники відповідних структурних підрозділів, діяльність яких пов’язана із використанням штучного інтелекту та академічної доброчесності в університеті. Перегляд змісту документу з урахуванням запропонованих змін здійснює директор Навчально-наукового інституту забезпечення якості вищої освіти. Первинний документ та актуалізовані його варіанти затверджуються Вченою радою університету і вводяться в дію наказом ректора Університету.

1.5. Мета та сфера застосування

Головною метою цього Положення є створення безпечного, прозорого та інноваційного цифрового середовища, яке заохочує використання передових технологій ШІ для підвищення якості вищої освіти та ефективності управління, одночасно мінімізуючи ризики порушення академічної доброчесності, авторських прав, конфіденційності та інформаційної безпеки.

Положення встановлює правила його застосування у вигляді політик використання систем ШІ, а також впровадження і використання систем ШІ, які

забезпечать підвищення якості освіти, стимулюватимуть інноваційність у дослідженнях та сприятимуть сталому розвитку університету.

1.6. Відповідальне впровадження і використання технологій ШІ в ПУЕТ ґрунтується на Конституції України, законодавстві України у сфері освіти, науки, інформації, захисту персональних даних, авторського права, академічної доброчесності, внутрішніх нормативних документах Університету, а також на етичних принципах використання цифрових технологій.

1.7. Відповідальне впровадження і використання ШІ передбачає дотримання академічної доброчесності; прозорість і правомірність застосування інструментів ШІ; відповідальність користувача за отримані результати; захист персональних даних і конфіденційної інформації; повага до прав людини, недопущення дискримінації та поширення недостовірної інформації; дотримання авторського права; пріоритет людського контролю, критичного мислення та професійного судження.

1.8. Використання ШІ не звільняє особу від відповідальності за зміст, якість, правомірність і наслідки створених, поданих або використаних матеріалів, рішень чи дій.

1.9. ПУЕТ забезпечує інформування осіб, на яких поширюється дія Положення, про правила використання ШІ шляхом проведення тренінгів, семінарів, консультацій, роз’яснення особам, на яких поширюється дія Положення, про правила використання ШІ, рекомендацій Міністерства освіти і науки та Міністерства цифрової трансформації України щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти України, підвищення цифрової та ШІ-грамотності, поширення прикладів доброчесного використання ШІ, також профілактика порушень у майбутньому.

1.10. Принципи етичного й відповідального використання систем ШІ сприяють створенню безпечного, інклюзивного й прозорого освітнього середовища в ПУЕТ, у якому ШІ використовується як інструмент для підвищення якості навчання та забезпечення етичності процесів.

Контроль з боку людини – системи ШІ є інструментом, який розширює можливості людини, даючи їй змогу ухвалювати обґрунтовані рішення. Системи ШІ мають враховувати необхідність дотримання фундаментальних прав людини, принцип поваги до людської гідності й свободи.

Технічна надійність і безпека – системи ШІ мають бути стійкими та надійними, безпечними, а також передбачати запобіжники проти незаконного використання, щоб не допустити завдавання шкоди або звести її до мінімуму.

Конфіденційність й управління даними – системи ШІ мають забезпечувати повагу до конфіденційності та захисту даних, передбачати належні механізми управління даними, які відповідають високим стандартам якості та цілісності даних, а також забезпечують легітимний доступ до даних.

Прозорість – системи ШІ та їхні рішення мають бути прозорими, пояснюватись у простій та зрозумілій формі. Будь-яке залучення генеративного

або аналітичного ШІ в академічній чи управлінській праці має бути відкрито задекларованe.

Різноманітність, недискримінація і справедливість – системи ШІ мають уникати будь-якої дискримінації чи несправедливої упередженості щодо окремих осіб чи їх груп, які заборонені законодавством ЄС або національним законодавством.

Суспільний та екологічний добробут – системи ШІ повинні приносити користь усім людям, включно з майбутніми поколіннями.

Підзвітність – створення механізмів для забезпечення підзвітності розробників систем ШІ та їх відповідальності за результати використання систем ШІ.

РОЗДІЛ ІІ. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ

2.1. Під час підготовки цього Положення використано терміни та визначення, наведені у Словнику термінів у сфері штучного інтелекту Міністерства цифрової трансформації України, упорядкованого Чумаченко Д., Мішкін Д., Андрієнко О. та ін., 2024 р.:

GPAI (General-Purpose AI) – штучний інтелект загального призначення. Моделі ШІ, які можуть бути адаптовані для широкого спектру завдань (наприклад, переклад, підсумовування, генерація), на відміну від вузькоспеціалізованих систем.

Велика мовна модель – клас мовних моделей (див. визначення), які використовують алгоритми глибокого навчання та навчаються на великих наборах даних, котрі можуть містити не тільки текст, але й інші модальності (зображення, аудіо тощо).

Впровадження системи штучного інтелекту (впровадження СШІ) – комплекс організаційних, технічних, правових та методичних заходів, спрямованих на інтеграцію інструментів штучного інтелекту в освітнє, наукове, управлінське чи фінансово-господарське середовище Університету.

Використання системи штучного інтелекту (використання СШІ) – безпосередня експлуатація функціональних та аналітичних можливостей СШІ учасниками освітнього процесу, науковими, адміністративними та допоміжними працівниками Університету під час виконання їхніх посадових чи навчальних обов’язків. Використання включає формування запитів, генерацію, обробку, переклад чи аналіз даних, автоматизацію рутинних операцій та підтримку прийняття рішень, і здійснюється з обов’язковим дотриманням засад академічної доброчесності, авторського права та захисту конфіденційної інформації.

Галюцинування – феномен, за якого результат роботи системи генеративного ШІ містить неточну або хибну інформацію, що оманливо представлена як достовірна.

Генеративний ШІ – різновид ШІ, який застосовується для створення нового контенту, включаючи аудіо, код, зображення, текст, відео тощо.

Генерування, доповнене пошуком – підхід, який поєднує можливості великих мовних моделей з механізмом пошуку та отримання інформації із зовнішніх джерел для генерування кінцевої відповіді.

Грамотність у галузі ШІ – знання, уміння та навички, які дозволяють постачальникам, розробникам, користувачам і особам, які зазнають впливу системи ШІ, беручи до уваги їхні відповідні права та обов'язки, оцінити можливості, ризики та потенційну шкоду, яку може завдати система ШІ на будь-якому етапі її життєвого циклу та вживати заходів для її уникнення чи пом'якшення.

Дипфейк (глибока підробка) – контент, згенерований або відредагований за допомогою ШІ, який нагадує реальних людей, об'єкти, місця, інші сутності або події, та вводить в оману щодо справжності або правдивості.

Довірчий ШІ – Властивість системи, яка містить три компоненти на всіх етапах життєвого циклу: законність, етичність, робастність (з технічного та соціального боку).

Етика за проєктуванням – підхід до технологічної етики та ключовий компонент відповідальних інновацій, який спрямований на інтеграцію етики на етапі проєктування та розробки системи ШІ.

Запит (промпт) – вхідний текст, інструкція або завдання для системи ШІ, на які система має відреагувати шляхом генерування контенту.

Інституційна система штучного інтелекту (інституційна СШІ) – програмний комплекс, платформа або хмарний сервіс на базі алгоритмів ШІ, які офіційно придбані, розроблені, верифіковані або санкціоновані Університетом для використання в академічній чи управлінській діяльності. Інституційна СШІ функціонує виключно в межах корпоративного цифрового контуру Університету (через корпоративні ліцензії, облікові записи або власні сервери), що юридично та технічно гарантує дотримання вимог законодавства щодо захисту персональних даних та нерозголошення комерційної і службової таємниці.

Критичне мислення щодо ШІ – здатність користувача **оцінювати, перевіряти та ставити під сумнів** достовірність, точність та неупередженість інформації, згенерованої системою ШІ, перед її використанням.

Ланцюжок міркувань – техніка формулювання запитів до великих мовних моделей, яка спонукає модель покроково демонструвати процес прийняття рішень або пошуку відповіді на запит.

Людиноцентричний ШІ – підхід до ШІ протягом усього життєвого циклу, ґрунтований на людських цінностях, який віддає перевагу розширенню, а не заміні можливостей людей.

Людський нагляд (Human Oversight) – забезпечення контролю з боку людини над рішеннями або результатами, згенерованими системою ШІ, особливо у випадках, коли ці результати впливають на оцінювання, адміністративні процеси або права особистості.

Модель ШІ загального призначення – модель ШІ, зокрема така, що навчена на великому обсязі даних із використанням масштабованого самонавчання, яка характеризується значною універсальністю та здатністю компетентно виконувати широкий спектр різних завдань незалежно від способу її введення в обіг, і може бути інтегрована в різноманітні системи або застосунки, за винятком моделей ШІ, які застосовують виключно для досліджень, розробки або прототипування до моменту їх введення в обіг.

Недоброчесне використання результатів, згенерованих ШІ, **–** це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих ШІ, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Перевірка (валідація) – набір дій, які допомагають пересвідчитися, що система придатна до використання за своїм призначенням та здатна досягти запланованих цілей і виконати завдання (тобто відповідати вимогам стейкхолдерів) у визначеному операційному середовищі.

Поінформована згода – вільно надане, конкретне, недвозначне та добровільне вираження суб’єктом бажання взаємодіяти з системою ШІ в реальних умовах після того, як він був поінформований про всі аспекти взаємодії з системою ШІ на відповідному етапі життєвого циклу системи ШІ, які мають відношення до рішення суб’єкта брати участь.

Розкриття інформації (Transparency) – обов’язок здобувача, викладача чи співробітника **чітко та публічно повідомити** про факт використання інструментів ШІ у своїй роботі (наприклад, у методології, декларації або виносці) із зазначенням конкретного інструменту та мети використання.

Система ШІ (СШІ) – комп’ютерна програма, яка спроєктована для роботи з різними рівнями автономності та може проявляти адаптивність після розгортання, і котра для явних або неявних цілей робить висновок на основі отриманих вхідних даних, як генерувати результати (зокрема, прогнози, контент, рекомендації або рішення), які можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище.

Система ШІ високого ризику – система ШІ, яка відповідно до міжнародних та європейських норм (зокрема, **EU AI Act**) потенційно може завдати значної шкоди здоров’ю, безпеці або фундаментальним правам людини. У сфері освіти до них належать системи, що використовуються для **оцінювання знань** або **прийняття рішень про доступ до освіти**.

Справедливість – принцип відповідального ШІ, що полягає в мінімізації упереджень та дискримінації ШІ щодо певних груп людей або характеристик.

Цитування ШІ – належне форматоване посилання на контент, згенерований ШІ, відповідно до вимог університетських стандартів цитування (наприклад, APA, Harvard), з метою **дотримання прозорості та уникнення плагіату**.

Штучний Інтелект (ШІ):

- як галузь: загальна назва сукупності інформаційних технологій, як-от алгоритмів, методів, підходів, моделей та сервісів, що створюють та розвивають інтелектуальні системи, здатні виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського інтелекту. ШІ охоплює широкий спектр підходів, зокрема тих, що ґрунтуються на навчанні, логіці, пошуку та ймовірнісному міркуванні. ШІ передбачає такі напрями, як обробка природної мови, машинне навчання, комп'ютерний зір, робототехніка, експертні системи та інші підгалузі, спрямовані на імітацію та розширення можливостей людського мислення та ухвалення рішень.

- як інструмент: організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень й алгоритмів обробки інформації, отриманої або створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі ухвалення рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань. Також термін ШІ використовується як синонім терміну «система ШІ».

РОЗДІЛ ІІІ ВПРОВАДЖЕННЯМ СИСТЕМ ШІ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Впровадження будь-якої системи штучного інтелекту в освітній простір, наукову інфраструктуру або систему менеджменту ПУЕТ є централізованим, керованим та плановим процесом.

Не допускається самовільне, неузгоджене з адміністрацією технічне розгортання або інтеграція сторонніх ШІ-сервісів у локальну мережу, хмарні середовища чи офіційні цифрові платформи ПУЕТ (включаючи СДН Moodle, системи документообігу та корпоративну пошту).

Процедура офіційного впровадження будь-якої СШІ в освітню, адміністративну чи дослідницьку інфраструктуру університету є суворо послідовною та включає такі обов'язкові етапи:

– Ініціювання та первинний скринінг: подання структурним підрозділом (кафедрою, факультетом, центром) обґрунтованої заяви-запиту до відповідального проректора. Заява має містити назву інструменту, мету його використання, цільову аудиторію, прогноз витрат та очікувані результати.

– Експертна оцінка доцільності: експертиза архітектури СШІ, комплексний аналіз інструменту на предмет технічної сумісності з IT-інфраструктурою Університету (зокрема LMS Moodle), алгоритмічну етичність системи, фінансової виправданості (ROI/TCO) та організаційної готовності колективу.

– Обмежене пілотне тестування (AI Sandbox): експериментальне розгортання СШІ в межах одного підрозділу чи окремої навчальної групи терміном до 3 (трьох) місяців. Метою етапу є збір кількісних та якісних метрик

ефективності та безпеки системи.

– Легітимізація та масштабування: затвердження результатів пілоту Вченою радою Університету, видання відповідного наказу ректора та внесення СШІ до загальноуніверситетського Реєстру дозволених систем.

3.2. Оцінка ризиків СШІ.

До моменту офіційного впровадження та внесення СШІ до Реєстру, зобов'язані провести комплексний аудит ризиків системи за такими обов'язковими доменами:

– Інформаційна безпека та захист персональних даних.
– Академічна доброчесність.
– Дискримінація, упередженість та непрозорість.
– Відповідність регуляторним актам.

За результатами оцінки складається Матриця ризиків, де рівень загрози визначається як добуток Ймовірності виникнення інциденту на ступінь його Впливу на репутацію, фінанси або процеси Університету.

3.3. Визначення нормативного статусу СШІ

На підставі висновків про оцінку ризиків, кожній СШІ в Університеті присвоюється один із чотирьох офіційних нормативних статусів, що фіксується в університетському Реєстрі:

Порушення працівниками або здобувачами освіти встановленого нормативного статусу СШІ, або використання систем із категорії «Заборонена», тягне за собою дисциплінарну відповідальність згідно з Кодексом академічної доброчесності та Статутом Університету.

3.4. Усі системи штучного інтелекту та алгоритмічні інструменти, офіційно впроваджені в освітній процес, наукову діяльність або систему менеджменту університету, підлягають обов'язковому періодичному перегляду та моніторингу доцільності їх подальшого використання.

Метою періодичного перегляду є забезпечення відповідності СШІ актуальним стандартам якості вищої освіти, вимогам законодавства України про захист персональних даних, принципам академічної доброчесності, а також критеріям економічної та технологічної ефективності.

Жодна СШІ не може бути інтегрована в інфраструктуру Університету на безстроковій основі без проходження процедури періодичного перегляду.

Етапи впровадження систем ШІ в університеті відображено у Додатках 4-6.

Для забезпечення академічної доброчесності, виявлення можливих текстових збігів, неправомірних запозичень та інших ризиків недоброчесного використання матеріалів Університет може застосовувати спеціалізовані технічні засоби, зокрема систему **StrikePlagiarism**, а також інші програмні інструменти відповідно до внутрішніх нормативних документів ПУЕТ.

Використання таких технічних засобів не замінює людського контролю, експертного оцінювання та відповідальності особи за зміст, якість, правомірність і доброчесність поданих матеріалів.

РОЗДІЛ IV.ДОЗВОЛЕНЕ ТА НЕДОЗВОЛЕНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

4.1. Дозволене використання інструментів ШІ

4.1.1. Основним критерієм легітимності використання СШІ є збереження за людиною (автором) ролі провідного суб'єкта інтелектуальної праці, який здійснює критичний аналіз, верифікацію, фінальне редагування та несе персональну відповідальність за кінцевий результат.

4.1.2. Умова легітимності: будь-яке дозволене використання СШІ, яке мало суттєвий вплив на кінцевий результат роботи (наукова стаття, кваліфікаційна робота, звіт), підлягає обов'язковому відображенню у формі дисклеймера (академічного декларування).

4.1.3. Користувач зобов'язаний критично перевіряти результати, отримані за допомогою ШІ, зокрема факти, джерела, цитати, статистичні дані, посилання, висновки, код, зображення, переклади та інші матеріали.

4.1.4. Користувач несе відповідальність за всі матеріали, які він подає, публікує, використовує або поширює, незалежно від того, чи були вони створені самостійно, за допомогою ШІ або з використанням інших цифрових інструментів.

4.1.5. Приклади допустимого та недопустимого використання ШІ в Університеті наведені у Додатку 2.

4.1.6. Учасники освітнього процесу, які використовують ШІ, зобов'язані перевіряти вихідні дані ШІ на предмет наявності прихованої упередженості, що може призвести до дискримінації за ознаками раси, статі, віку, мови, релігійних чи політичних переконань, інвалідності або соціального походження.

4.1.7. Учасники освітнього процесу можуть використовувати наступні інструменти ШІ за умови якщо вони не порушують законодавство і вимоги даного Положення:

- інструменти генеративного штучного інтелекту: інструменти, які використовують для генерування різноманітного контенту тексту, зображень, відео, аудіо тощо;
- інструменти пошуку та аналізу інформації;
- програмне забезпечення на основі ШІ;
- цифрові помічники, або копілоти;
- інструменти для пришвидшення розробки програмних рішень;
- playgrounds – сервіси, що допомагають тестувати в інтерактивному режимі моделі штучного інтелекту;
- no/low code-інструменти – такі, що допомагають створювати рішення з використанням штучного інтелекту або власні моделі штучного інтелекту;
- програмні інструменти – такі, що дають змогу створювати рішення за допомогою програмування;
- інструменти для аналітики та візуалізації даних;
- інструменти для автоматизації бізнес процесів;

Цей список інструментів не є вичерпним і постійно доповнюється.

4.1.8. Дозволене використання ШІ

Учасники можуть використовувати системи ШІ для:

а) пошуку, попереднього узагальнення та структурування інформації;

б) пояснення складних понять, термінів, теорій, методів або підходів;

в) формування плану, структури, переліку ідей, дослідницьких питань або варіантів рішень;

г) мовного редагування, перекладу, стилістичного поліпшення або адаптації тексту;

ґ) підготовки допоміжних навчальних, наукових, методичних, презентаційних або організаційних матеріалів;

д) аналізу помилок, перевірки логіки аргументації, виявлення слабких місць у тексті чи рішенні;

е) автоматизації рутинних дій, що не підміняють самостійного виконання завдання;

є) підтримки комунікації, планування та організації освітньої, наукової чи проєктної діяльності.

4.1.8. Допустимість використання ШІ у конкретному процесі визначається Розділом VI даного Положення.

4.2. Недозволене використання інструментів ШІ

4.2.1. Категоричні заборони (Юрисдикція та безпека) З метою забезпечення національної та інформаційної безпеки, використання систем ШІ підлягає суворій перевірці на предмет походження розробника. Суворо забороняється використання систем ШІ, програмного забезпечення або їхніх окремих компонентів, якщо:

– Країною реєстрації розробника, місцем провадження його основної діяльності або місцем розташування серверів/хмарних сховищ є держава-агресор (Російська Федерація) або держави, що перебувають під санкціями (Республіка Білорусь, Ісламська Республіка Іран, КНДР тощо).

– Країною реєстрації розробника, місцем провадження його основної діяльності або місцем розташування серверів/хмарних сховищ є країни, які мають високий індекс порушення прав людини (зокрема, щодо захисту персональних даних та права інтелектуальної власності), наявність серед кінцевих бенефіціарних власників розробника системи ШІ підсанкційних осіб, співпраця такого розробника ШІ з урядами держав, указаних у переліку з неприйнятними ризиками.

4.2.2. Захист персональних даних та конфіденційність.

– Мінімізація даних: Забороняється вводити в публічні системи ШІ конфіденційну інформацію, комерційну таємницю університету, неопубліковані результати досліджень, а також персональні дані студентів чи працівників (імена, оцінки, фінансові дані, контактну інформацію).

– Відмова від тренування моделей: Пріоритет надається тим корпоративним або освітнім версіям ШІ-систем, які дозволяють адміністративно вимкнути функцію використання введених користувачами даних (промптів) для подальшого навчання (тренування) моделей ШІ розробника. Якщо використовується публічна версія, користувач зобов'язаний вручну вимкнути збереження історії чатів та тренування моделі у налаштуваннях профілю.

4.2.3. Ліцензійні умови та авторське право.

Перед початком використання інструменту ШІ користувач зобов'язаний ознайомитися з Умовами користування сервісом (Terms of Service / EULA).

– Права на згенерований контент: Згенеровані ШІ матеріали не є об'єктами традиційного авторського права, а охороняються правом особливого роду (sui generis). Користувач повинен переконатися, що ліцензія обраної системи дозволяє використовувати згенерований контент у некомерційних, освітніх або наукових цілях.

– Відповідальність за порушення: Обрана система ШІ не повинна генерувати контент, що візуально, аудіально або текстуально порушує права інтелектуальної власності третіх осіб (захищені торговельні марки, запатентовані розробки, авторські тексти без цитування). Відповідальність за подальше використання такого контенту несе кінцевий користувач в університеті.

4.2.4. Заборона генерації токсичного контенту.

Категорично забороняється використовувати корпоративну інфраструктуру або обчислювальні потужності Університету для генерації, редагування чи оптимізації:

– матеріалів, що містять заклики до насильства, мову ворожнечі або дискримінаційні вислови;

– порнографічного або еротичного контенту;

– дезінформації, фейкових новин, підроблених офіційних документів чи розпоряджень керівництва Університету.

4.2.5. Регулювання технології Дипфейк (Deepfake)

Створення або поширення за допомогою СШІ аудіо-, відео- чи фотоматеріалів, які реалістично імітують голос, обличчя чи дії реальних студентів, викладачів або адміністрації Університету (без їхньої прямої письмової згоди), суворо заборонено. Такий факт визнається грубим порушенням честі, гідності та ділової репутації і є підставою для негайного притягнення до дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності.

4.2.6. Недозволені сценарії використання СШІ (Заборонене використання):

– виконання навчального, наукового, творчого або кваліфікаційного завдання замість користувача, якщо завдання передбачає самостійну роботу;

– подання результатів, створених повністю або частково за допомогою технологій ШІ, як результатів власної діяльності без належного розкриття факту такого використання, якщо розкриття є обов'язковим відповідно до вимог освітнього компонента, завдання або внутрішніх актів Університету;

- приховування плагіату, перефразування чужого тексту без належного цитування або обходу систем перевірки академічної доброчесності;
- фабрикації чи фальсифікації даних, джерел, цитат, результатів дослідження, статистики, зображень, рецензій, відгуків або інших матеріалів;
- виконання контрольних заходів, включаючи поточний, модульний, семестровий, підсумковий контроль, атестацію, вступні випробування та інші форми оцінювання, якщо таке використання прямо не дозволене;
- для створення, модифікації або поширення недостовірної інформації, підроблених документів, результатів досліджень, статистичних даних, посилань, джерел чи інших матеріалів.
- для автоматизованого генерування відповідей, робіт або проєктів, якщо метою відповідного завдання є перевірка індивідуальних знань, умінь, навичок чи компетентностей виконавця.
- створення або поширення матеріалів, що містять дискримінаційний, образливий, наклепницький, маніпулятивний або інший неприйнятний контент.
- завантаження до систем штучного інтелекту персональних даних, службової інформації, конфіденційних матеріалів Університету або інформації з обмеженим доступом без належних правових підстав та дозволів.
- з порушенням вимог щодо захисту персональних даних, авторського права, суміжних прав, права інтелектуальної власності та інформаційної безпеки.
- порушення авторських прав, суміжних прав, умов ліцензій або прав інтелектуальної власності;
- несанкціоноване втручання в інформаційні системи, освітні платформи, електронні ресурси чи цифрові сервіси Університету.
- всупереч обмеженням або заборонам, встановленим викладачем, кафедрою, гарантом освітньої програми, факультетом або Університетом щодо конкретного виду освітньої діяльності.
- покладання виключно на результати роботи технологій ШІ під час прийняття академічних, освітніх або дослідницьких рішень без належної перевірки та критичної оцінки таких результатів.

4.3. Прозорість і розкриття використання ШІ

4.3.1. Діяльність університету у сфері застосування систем штучного інтелекту базується на принципі повної прозорості. Приховане (незадекларовне) використання алгоритмів ШІ при виконанні освітніх, наукових або адміністративних завдань вважається порушенням політики академічної доброчесності.

4.3.2. Університет зобов’язаний забезпечити повну прозорість алгоритмів, що використовуються в управлінні освітнім процесом та контролі знань:

- Завчасне інформування про автоматизовані системи: Якщо під час проведення іспиту, тестування чи захисту роботи застосовується СШІ (зокрема системи автоматичного прокторингу або ШІ-скринінгу текстів), здобувачі освіти

мають бути письмово або електронно поінформовані про це не менше ніж за 10 календарних днів до початку заходу.

– Розкриття критеріїв оцінювання ШІ: Студентам має бути чітко роз'яснено логіку роботи та критерії, за якими автоматизована система фіксує потенційні порушення.

– Доступність Реєстру СШІ: Адміністрація Університету зобов'язана підтримувати в актуальному стані та публікувати на офіційному вебсайті загальнодоступний Реєстр СШІ із чітким зазначенням їхнього поточного нормативного статусу (*Рекомендована, Дозволена, Обмежена, Заборонена*).

4.3.3. Вимога щодо прозорості покладається рівною мірою на всіх учасників освітнього процесу: здобувачів вищої освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та адміністративний персонал Університету.

4.4. Атрибуція використання ШІ

4.4.1. Користувачі ШІ зобов'язані прозоро розкривати факт використання інструментів ШІ у своїй роботі:

– Обов'язкове розкриття: Усі роботи, в яких використовувалися інструменти ШІ, повинні містити чітку заяву про використання (наприклад, у примітці, методології або декларації) із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну комп'ютерну програму чи її опис.

– Цитування: Згенерований ШІ контент повинен бути процитований відповідно до стилю цитування, прийнятого в університеті/на кафедрі (наприклад, APA, MLA, Harvard), включаючи інформацію про інструмент, версію та промпт, використаний для генерації (див. – Додаток 3).

4.4.2. Атрибуція використання ШІ має містити:

а) назву використаної системи ШІ;

б) мету використання ШІ;

в) короткий опис завдання або запиту;

г) опис отриманого результату;

ґ) пояснення, як користувач перевірив, змінив або доопрацював результат ШІ.

4.4.3. Рекомендовані формулювання атрибуції використання ШІ наведені у Додатку 3.

4.4.4. Декларування здійснюється шляхом включення до тексту роботи спеціального розділу або текстового застереження (дисклеймера) під назвою «Декларація про використання штучного інтелекту» (Додаток 1), що розміщується після списку використаних джерел або на звороті титульного аркуша.

4.4.5. Дозволяється не декларувати використання базових, лінійних ІТ-інструментів, які інтегрують елементи ШІ лише для базової технічної підтримки тексту, зокрема:

– систем автоматичної перевірки орфографії, пунктуації та граматики (наприклад: вбудований спеллчекер MS Word, базовий сервіс Grammarly / LanguageTool);

– пошукових систем інтернет-браузерів, які використовують ШІ-алгоритми для ранжування видачі або формування коротких оглядів (якщо ці огляди не копіюються безпосередньо в текст роботи);

– інструментів автоматичного формування бібліографічних посилань та цитувань згідно зі стандартами (наприклад: *Zotero, Mendeley*).

4.5. Класифікація ролі ШІ у виконанні роботи

4.5.1. Для забезпечення прозорості у навчальних, наукових або творчих роботах може використовуватися така класифікація ролі ШІ:

NIA – ШІ не використовувався. Робота виконана без застосування систем ШІ.

AIA – робота виконана за підтримки ШІ. ШІ використовувався як допоміжний інструмент, але основний зміст, рішення, аргументація, висновки та відповідальність належать автору.

GIA – робота згенерована за допомогою ШІ. ШІ істотно сформував зміст, структуру, текст, код, зображення, дизайн або інший основний результат роботи. Такий рівень використання допускається лише тоді, коли це прямо дозволено умовами завдання.

4.5.2. Використання позначок NIA, AIA або GIA не звільняє користувача від відповідальності за дотримання академічної доброчесності, достовірність матеріалів і відповідність роботи вимогам завдання.

4.6. Моніторинг і відповідальність

4.6.1. Моніторинг використання систем штучного інтелекту в університеті є безперервним процесом і здійснюється з метою контролю за дотриманням інформаційної безпеки, захисту персональних даних та академічної доброчесності.

4.6.2. Суб’єктами здійснення моніторингу є:

– Служба інформаційних технологій (ІТ-служба): здійснює технічний моніторинг (аудит логів корпоративної мережі, контроль трафіку, блокування доступу до систем із статусом «Заборонена», автентифікація користувачів у внутрішніх СШІ).

– Комісія з питань академічної доброчесності університету (інститутів): здійснює змістовний моніторинг (планові та вибіркові перевірки кваліфікаційних та наукових робіт, аналіз скарг, проведення експертиз у разі виникнення спірних ситуацій).

– Деканати та завідувачі кафедр: здійснюють поточний контроль за інтеграцією СШІ в освітній процес та відповідністю силабусів дисциплін положенням цього Положення.

4.6.3. Порушенням правил використання СШІ в Університеті визнається будь-яка дія або бездіяльність особи, що суперечить нормам цього Положення та

призводить до викривлення результатів навчання, порушення прав третіх осіб або загрози кібербезпеці Університету.

4.6.4. До категорій порушень належать:

– Академічні порушення: приховане використання генеративного ШІ (відсутність Декларації про використання ШІ); здача повністю згенерованого контенту під виглядом власного; використання СШІ під час іспитів без дозволу викладача.

– Порушення конфіденційності та безпеки: завантаження персональних даних, комерційних таємниць, закритих результатів НДР або екзаменаційних матеріалів Університету у публічні СШІ.

– Адміністративні порушення: повне делегування викладачем оцінювання студентів алгоритмам ШІ без індивідуальної перевірки (порушення принципу «Human-in-the-loop»).

– Технічні порушення (кіберпорушення): здійснення атак на внутрішні СШІ Університету (Prompt Injection, Jailbreaking), намагання отримати несанкціонований доступ до адміністративних панелей ШІ-систем або баз даних.

4.7. Процедура виявлення порушень та детекція

4.7.1. З метою забезпечення дієвого контролю за дотриманням академічної доброчесності, етичних норм та правил цифрової безпеки, право повідомити про можливе порушення законодавства та/або цього Положення має будь-яка особа, якій стали відомі факти неправомірного, неетичного або прихованого використання СШІ в Університеті. Таблиця взаємодії із суб’єктами звернення наведена у Додатку 7.

4.7.2. Університет гарантує, що жоден працівник або здобувач вищої освіти не може бути дискримінований, притягнутий до дисциплінарної відповідальності чи підданий утискам (погіршення оцінок, упереджене ставлення) за факт подачі обґрунтованого повідомлення про порушення ШІ-політики.

4.7.3. Особисті дані заявника є конфіденційною інформацією та не підлягають розголошенню викладачу чи студенту, щодо якого ведеться перевірка, до моменту офіційного підтвердження факту порушення, якщо інше не передбачено законодавством України.

4.7.4. Регулювання анонімних повідомлень:

– Анонімні повідомлення про приховане використання ШІ або порушення етики розглядаються Комісією з академічної доброчесності виключно у разі, якщо наведена в них інформація стосується конкретної особи (чи конкретної навчальної роботи) та містить фактичні дані (докази, порівняльні таблиці, логи, посилання), які можуть бути перевірені технічними чи методичними засобами Університету.

– Анонімні повідомлення загального чи абстрактного характеру (наприклад: «На факультеті всі списують через ШІ») без наведення конкретних фактів розгляду не підлягають.

4.7.5. Умисне надання завідомо неправдивої інформації про використання ШІ іншою особою з метою зведення особистих рахунків або дискредитації колег/студентів визнається самостійним і грубим порушенням Кодексу академічної доброчесності Університету і тягне за собою дисциплінарну відповідальність для особи, яка подала такий наклеп.

4.7.6. Жодне звинувачення у недозволеному використанні СШІ не може базуватися виключно на автоматизованих висновках програм-детекторів (AI Detectors). Обов’язок доведення факту порушення покладається на сторону, яка звинувачує (викладача, адміністратора, Комісію).

4.7.7. Кожне повідомлення про можливе неправомірне або неетичне використання СШІ, що надійшло через офіційні чи анонімні канали зв’язку, підлягає обов’язковій первинній перевірці.

4.7.8. Метою первинної перевірки є відсіювання завідомо необґрунтованих скарг, наклепів чи технічного спаму, а також встановлення наявності достатніх фактичних даних для відкриття офіційного розслідування.

4.7.9. Первинна перевірка здійснюється уповноваженою особою (секретарем Комісії з академічної доброчесності та AI-ментором протягом 5 (п’яти) робочих днів із моменту реєстрації повідомлення.

4.7.10. Процедура та етапи проведення первинної перевірки:

– Формально-технічний скринінг: перевірка відповідності звернення базовим вимогам: наявність імені заявника (для неанонімних звернень), зазначення ПІБ особи, щодо якої висувається підозра, вказівка на конкретну навчальну дисципліну, наукову роботу чи адміністративний процес.

– Валідація та аналіз доказів: оцінка доданих заявником матеріалів (логів промптів, екранних знімків, порівняльних текстових таблиць, звітів автоматизованих систем). На цьому етапі уповноважена особа оцінює, чи є підозра обґрунтованою, тобто чи вказують надані факти на реальну можливість порушення.

– Отримання попередніх технічних даних: у разі потреби уповноважена особа здійснює запит до ІТ-служби Університету для верифікації фактів: перевірки логів активності в Інституційній СШІ, аналізу метаданих файлу, поданого на оцінювання, або зняття показників із внутрішніх систем моніторингу.

– Формування висновку: складання короткої службової записки (довідки про первинну перевірку) з рекомендацією щодо подальшого правового руху справи.

4.7.11. За результатами розгляду матеріалів первинної перевірки уповноважена особа приймає одне з таких юридично значущих рішень:

– Відхилення повідомлення (залишення без розгляду): встановлено факти про відсутність предмету порушення; відсутність будь-яких доказів чи конкретних фактів у зверненні; очевидна недостовірність наданих матеріалів (ознаки фальсифікації самих доказів).

– Повідомлення архівується. Якщо звернення було неанонімним, заявнику надсилається вмотивована письмова відмова протягом 3 робочих днів.

– Призупинення руху (запит додаткових даних) Наявні ознаки порушення, але наданих матеріалів недостатньо для однозначної кваліфікації дій. Заявнику (якщо він відомий) пропонується надати додаткові матеріали протягом 3 робочих днів. Строк первинної перевірки зупиняється.

– Передача за належністю (відкриття провадження) Встановлено наявність обґрунтованої підозри та достатнього масиву первинних доказів цифрового шахрайства, плагіату чи порушення етики ШІ. Справа разом із довідкою первинної перевірки та всіма матеріалами передається на розгляд Комісії з академічної доброчесності Університету.

4.7.12. Під час первинної перевірки категорично забороняється розголошувати інформацію про факт надходження скарги третім особам, які не залучені до процесу скринінгу.

4.7.13. Особа, щодо якої проводиться первинна перевірка, на цьому етапі може не повідомлятися про наявність скарки, якщо таке повідомлення може призвести до умисного знищення цифрових доказів (видалення історії хмарних документів, логів у приватних аккаунтах СШІ тощо).

4.7.14. Результати аналізу ШІ-детекторів, отримані під час первинної перевірки, розглядаються виключно як «сигнал низького рівня пріоритету» і не можуть слугувати єдиною або ключовою підставою для передачі справи на розгляд Комісії з академічної доброчесності без наявності інших непрямих чи прямих доказів.

У разі відкриття провадження після первинної перевірки Комісія з академічної доброчесності зобов’язані провести комплексну перевірку, яка включає:

– Проведення усної співбесіди (коллоквіуму) зі здобувачем щодо суті поданої роботи, логіки дослідження та архітектури використаного коду.

– Вимогу надати проміжні версії роботи, чернетки або історію редагування документу.

– Перевірку зазначених у роботі джерел та фактів на предмет їхнього реального існування.

4.8. Притягнення до відповідальності за порушення правил використання СШІ

4.8.1. Притягнення до відповідальності за порушення правил використання СШІ здійснюється на підставі законодавства, Статуту Університету та Кодексу академічної доброчесності.

4.8.2. Процедура розгляду справи про порушення передбачає:

– Письмове повідомлення: Особі, яку підозрюють у порушенні, надсилається письмове запрошення на засідання Комісії з академічної доброчесності не пізніше ніж за 3 робочі дні до засідання.

– Право на захист: Особа має право надати усні чи письмові пояснення, а також докази правомірності своїх дій (чернетки роботи, історію змін у файлі, лог-файли власних запитів, списки реальних використаних джерел).

– Ухвалення рішення: Рішення про накладання санкцій ухвалюється простою більшістю голосів членів Комісії та затверджується Наказом Ректора.

4.9. Права особи, щодо якої розглядається питання про порушення.

4.9.1. Кожен здобувач вищої освіти, науково-педагогічний, педагогічний, науковий працівник, адміністративний або допоміжний працівник Університету, стосовно якого ініційовано перевірку щодо можливого порушення правил використання СШІ, вважається академічно доброчесним, поки його провина не буде доведена у встановленому цим Положенням порядку.

4.9.2. Тягар доведення факту порушення етики використання технологій покладається на сторону, яка висуває звинувачення (викладача, кафедру, Комісію з академічної доброчесності або уповноважену особу).

4.9.3. Будь-які сумніви щодо правомірності застосування інструментів ШІ, які неможливо усунути технічними чи методичними засобами Університету, трактуються на користь особи, щодо якої розглядається питання.

4.9.4. З метою забезпечення об’єктивності, неупередженості та захисту від необґрунтованих звинувачень, особі, щодо якої ведеться провадження, гарантується широкий спектр прав на кожному етапі розгляду справи:

– Право на інформацію: знати, у чому саме полягають звинувачення, які норми цього Положення порушено, та ознайомлюватися з усіма матеріалами справи.

– Право на цифровий захист: надавати будь-які цифрові докази, що підтверджують індивідуальний внесок та самостійність виконання роботи.

– Право на спростування ШІ-детекторів: категорично не погоджуватися з висновками комерційних чи безкоштовних програм-детекторів згенерованого тексту.

– Право на особисту участь: бути присутньою особисто (або брати участь онлайн) на засіданнях Комісії, де розглядається її питання.

– Право на відвід: заявляти відвід членам Комісії або викладачу у разі наявності ознак конфлікту інтересів або упередженого ставлення.

– Право на те, щоб фінальне рішення про притягнення її до відповідальності приймалося виключно людиною (колегіальним органом чи керівником Університету), а не автоматизованими алгоритмами оцінювання чи ШІ-системами моніторингу.

– Право на етичний колоквіум (усну верифікацію): особа має право вимагати проведення усної співбесіди за змістом поданої роботи як головного способу доведення свого авторства. Якщо особа демонструє вільне володіння матеріалом та логікою дослідження, це є абсолютним підтвердженням її доброчесності, незалежно від показників програмного забезпечення.

– Право на збереження конфіденційності промптів: якщо особа під час захисту надає історію своїх запитів (промптів) до СШІ для доведення доброчесного асистансу, Університет зобов'язаний не розголошувати ці дані третім особам, оскільки вони можуть містити елементи індивідуального творчого підходу або комерційної таємниці автора.

– Право на залучення представника та оскарження рішення: особа, щодо якої розглядається питання, має право на будь-якому етапі залучити до захисту своїх інтересів представника. Представник має право виступати від імені особи, ознайомлюватися з матеріалами та подавати клопотання.

– Право на апеляцію: у разі незгоди з рішенням Комісії з академічної доброчесності, особа має право оскаржити його шляхом подачі апеляційної заяви до Апеляційної комісії Університету.

4.10. Доказова база та види доказів, що враховуються при розгляді справ

4.10.1. Фінальне рішення про наявність або відсутність порушення ШІ-політики Університету має базуватися виключно на сукупності належних, допустимих, достовірних та достатніх доказів.

4.10.2. Доказуванню підлягає не сам факт використання СШІ, а факт несанкціонованого, прихованого або неетичного її застосування, що призвело до порушення академічної доброчесності, фальсифікації результатів дослідження чи порушення правил цифрової безпеки Університету.

4.10.3. Для забезпечення об'єктивності розслідування всі докази поділяються на три рівні пріоритетності залежно від їхньої технічної та методичної надійності (Додаток 8).

4.11. Порядок надання пояснень особою та аналізу проміжних матеріалів.

4.11.1. Надання особистих пояснень є невід'ємним правом особи, щодо якої розглядається питання про можливе порушення ШІ-політики, та виступає одним із ключових засобів реалізації її права на захист.

4.11.2. Офіційне запрошення для надання пояснень надсилається особі в письмовій або електронній формі (на корпоративну пошту) уповноваженою особою чи секретарем Комісії з академічної доброчесності. Вона має право надати такі пояснення протягом 3 (трьох) робочих днів із моменту отримання повідомлення.

4.11.3. Пояснення можуть бути надані у двох формах (або їх поєднанні):

– Письмова розлогі пояснення: подаються у вигляді заяви на ім'я Голови Комісії, де особа покроково описує свій алгоритм роботи над матеріалом, методи пошуку інформації та ступінь (якщо такий мав місце) залучення інструментів штучного інтелекту;

– Усні пояснення: надаються безпосередньо під час засідання Комісії та фіксуються у протоколі засідання.

4.11.4. Відмова особи від надання пояснень або її нез'явлення на засідання без поважних причин не зупиняє розгляд справи та не може трактуватися як

автоматичне визнання провини. У такому разі Комісія приймає рішення на основі наявних технічних та методичних доказів.

4.12. Головним методологічним інструментом перевірки автентичності тексту (роботи) та спростування помилкових висновків технічних детекторів є детальний аналіз проміжних етапів підготовки дослідження. Об’єкт та критерії аналізу проміжних матеріалів відображено у Додатку 9.

4.13. Процедура проведення верифікаційної співбесіди (Етичного колоквіуму)

4.13.1. Якщо проміжні матеріали або цифрові сліди автора втрачені з технічних причин, основним і вирішальним критерієм оцінки стає якість захисту роботи під час верифікаційної співбесіди.

4.13.2. Верифікаційна співбесіда проводиться колегіально у складі не менше трьох членів Комісії з академічної доброчесності за обов’язкової присутності особи, щодо якої розглядається питання.

4.13.3. Під час співбесіди особі пропонується:

– Пояснити зміст та значення специфічних термінів, складних мовних зворотів або вузькоспеціалізованих концепцій, що вжиті у тексті її роботи;

– Обґрунтувати вибір методології дослідження та детально описати хід проведення розрахунків, експериментів чи збору даних;

– Прокоментувати виявлені програмами-детекторами аномалії або збіги (якщо вони стали причиною перевірки).

4.14. Юридична оцінка та наслідки етапу розслідування

4.14..1. За результатами співбесіди та аналізу проміжних матеріалів складається Акт верифікації авторства.

4.14.2. Якщо особа під час співбесіди вільно володіє матеріалом, орієнтується у структурі роботи, логічно захищає свої висновки та надає хоча б мінімальні проміжні чернетки (або аргументовані логи легального промптингу-асистансу), будь-які звинувачення в академічному шахрайстві повністю знімаються, а справа закривається на цьому етапі.

4.14.3. Якщо особа демонструє повне незнання змісту власної роботи, не може пояснити ключові тези та вжиту термінологію, а також не здатна надати жодних проміжних матеріалів чи логів роботи з Інституційною СШІ, це визнається прямим доказом прихованого відчуження авторства (повного генерування роботи сторонніми системами). Матеріали справи з висновком про наявність порушення передаються керівництву Університету для накладення академічних чи дисциплінарних санкцій.

4.14.4. Санкції, що застосовуються до здобувачів вищої освіти:

– винесення попередження;

– відмова в зарахуванні результатів контрольного заходу (тесту, контрольної роботи) з обов’язковим повторним складанням у класичному форматі (без доступу до ПК/ШІ);

– повторне проходження освітнього компонента (дисципліни) з обов’язковою перереєстрацією у наступному навчальному семестрі;

– виставлення незадовільної оцінки за курсову чи кваліфікаційну роботу;

– скасування рішення випускної екзаменаційної комісії про присвоєння ступеня вищої освіти та видачу диплома (для кваліфікаційних робіт);

– позбавлення призначеної академічної стипендії;

– відрахування з Університету (за повторне або системне грубе порушення, або за використання ШІ під час захисту дипломної роботи).

4.14.5. Санкції, що застосовуються до педагогічних, науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників та адміністративних працівників:

– дисциплінарне стягнення у вигляді догани за порушення принципу «Human-in-the-loop» або конфіденційності даних;

– недопуск або усунення від наукового керівництва здобувачами вищої освіти;

– позбавлення внутрішніх грантів або преміальних виплат;

– звільнення з посади у разі підтвердження факту грубого порушення, що завдало істотної репутаційної чи фінансової шкоди Університету або призвело до масового витоку персональних даних.

РОЗДІЛ V. ПРАВО НА АПЕЛЯЦІЮ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ПОВ’ЯЗАНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

5.1. Загальні засади апеляційного оскарження

5.1.1. Кожному учаснику освітнього процесу (здобувачам вищої освіти, науково-педагогічним, педагогічним, науковим та адміністративним працівникам) університету гарантується право на неупереджене, прозоре та своєчасне оскарження будь-яких рішень, дій або бездіяльності органів управління, викладачів чи екзаменаційних комісій, які повністю або частково базувалися на результатах роботи систем штучного інтелекту.

5.1.2. Розгляд апеляційних скарг у сфері застосування СШІ здійснюється Апеляційною комісією з питань академічної доброчесності та етики ШІ Університету (далі - Апеляційна комісія), що діє як незалежний колегіальний орган.

5.2. Підстави для подання апеляційної скарги

5.2.1. Право на апеляцію виникає у разі, якщо рішення (оцінка, дисциплінарне стягнення, кадрова дія) було ухвалене з використанням СШІ, і суб’єкт оскарження вважає, що:

– Мало місце хибнопозитивне спрацювання технічних засобів контролю (зокрема, систем автоматичного прокторингу або ШІ-детекторів аналізу тексту на предмет запозичень);

– Алгоритми СШІ припустилися фактологічної чи логічної помилки («галюцинації») під час попередньої обробки чи перевірки результатів роботи, а викладач/адміністратор не здійснив належної людської верифікації;

– Мало місце ухвалення повністю автоматизованого значущого рішення без реальної участі людини (порушення принципу «Human-in-the-loop»).

5.3. Порядок та строки подання апеляції

5.3.1. Апеляційна скарга подається в письмовій (або електронній формі через офіційну корпоративну систему документообігу) на ім’я Голови Апеляційної комісії Університету.

5.3.2. Граничні строки подання скарги:

– Стосовно результатів поточного, модульного або семестрового оцінювання - не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів з моменту офіційного оголошення оцінки чи результату.

– Стосовно рішень про накладання дисциплінарних стягнень, відрахування або кадрових рішень — протягом 10 календарних днів з дня ознайомлення особи з відповідним Наказом чи розпорядженням.

5.3.3. У тексті скарги обов’язково зазначаються: обґрунтування незгоди з рішенням, назва використаної СШІ (якщо вона відома), а також перелік доказів, на які спирається заявник.

5.4. Процедура розгляду апеляції та стандарти доказування

5.4.1. Розгляд скарги Апеляційною комісією має бути розпочатий упродовж двох робочих днів з моменту її реєстрації. Заявник має право бути особисто присутнім (зокрема через засоби відеоконференцзв’язку) на засіданні Комісії та залучати представників (органів студентського самоврядування, профспілки або юристів).

5.4.2. Допустимі докази, що приймаються Комісією на захист заявника:

– Історія версій (версіонування) та чернетки електронного документу у хмарних сховищах, що підтверджують хронологію та динаміку самостійного написання тексту/коду людиною;

– Лог-файли особистих запитів (промптів) до дозволених СШІ, які демонструють правомірний характер взаємодії відповідно до вимог Розділу IV цього Положення;

– Результати усної співбесіди (експертного опитування) щодо суті дослідження, термінології та логіки роботи, проведеної членами Комісії із заявником.

5.5. Рішення за результатами розгляду апеляції

5.5.1. За результатами розгляду апеляційної скарги Апеляційна комісія ухвалює одне з таких рішень:

1. Задовольнити скаргу повністю: скасувати попереднє рішення (оцінку, стягнення) та повністю виправдати заявника, визнавши результати роботи легітимними.

2. Задовольнити скаргу частково (призначити альтернативну перевірку): скасувати попередній результат, отриманий за допомогою СШІ, та призначити повторне оцінювання чи складання контрольного заходу у класичній формі без застосування технічних засобів (наприклад, усний іспит перед комісією або написання роботи в аудиторії «вживу»).

3. Відхилити скаргу: залишити попереднє рішення в силі, якщо факт недозволеного використання СШІ або порушення правил безпеки підтверджено беззаперечними змістовними доказами, перевіреними членами Комісії.

5.5.2. На час розгляду апеляційної заяви дія рішення про накладення дисциплінарного стягнення чи академічних санкцій призупиняється. На цей період здобувач вищої освіти не може бути відрахований з Університету, а працівник - звільнений з посади за підставами, що є предметом спору.

5.5.3. Рішення Апеляційної комісії оформлюється протоколом, є остаточним у межах Університету та є обов’язковим для виконання всіма структурними підрозділами та посадовими особами. Копія рішення надається заявнику протягом 2 робочих днів з моменту його ухвалення.

5.5.4. Рішення Апеляційної комісії є остаточним у межах Університету і може бути оскаржене лише в судовому порядку.

РОЗДІЛ VI. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ПУЕТ

6.1. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПУЕТ

Університет визначає загальні правила використання ШІ для забезпечення уніфікованих підходів до ефективного, прозорого й відповідального використання систем ШІ в освітньому процесі. Інтеграція ШІ у викладання і навчання відповідає принципам ефективної педагогіки та використовує сильні сторони ШІ для покращення результатів навчання.

Використання систем ШІ в освітньому процесі Університету здійснюється на основі таких принципів:

1) Відповідність навчальним цілям – системи ШІ використовуються виключно для підтримки досягнення визначених результатів навчання та формування компетентностей, передбачених освітніми програмами. Використання таких систем повинно бути педагогічно обґрунтованим та відповідати змісту й цілям освітнього компонента.

2) Відповідність педагогічним практикам – технології ШІ застосовуються як інструмент підтримки ефективних педагогічних підходів, зокрема активного навчання, дослідницької діяльності, диференційованого

навчання, співпраці та розвитку критичного мислення. Використання систем ШІ не повинно підміняти педагогічну діяльність викладача.

3) Персоналізація навчання – системи ШІ можуть використовуватися для адаптації освітнього контенту, темпу навчання та навчальних завдань відповідно до потреб, здібностей і результатів навчання здобувачів освіти.

4) Сприяння цифровій та ШІ-грамотності – університет сприяє формуванню в учасників освітнього процесу знань про принципи функціонування систем ШІ, їх можливості, обмеження та потенційні ризики, а також навичок критичного аналізу результатів їх роботи.

5) Заохочення до залученості та співпраці – системи ШІ можуть використовуватися для підтримки взаємодії, командної роботи, спільного розв’язання завдань, проведення досліджень та реалізації освітніх проєктів.

6) Розвиток критичного мислення – учасники освітнього процесу повинні критично оцінювати результати, створені системами ШІ, перевіряти їх достовірність, повноту та релевантність поставленим завданням. Результати роботи систем ШІ не можуть розглядатися як безумовно достовірні.

7) Забезпечення доступності та інклюзивності – використання систем ШІ має сприяти створенню інклюзивного освітнього середовища та розширенню доступу до освітніх ресурсів для осіб з різними освітніми потребами, зокрема шляхом використання технологій адаптивного навчання, автоматичного перекладу, перетворення тексту в мовлення та інших допоміжних інструментів.

8) Збереження автономії викладача – викладач зберігає провідну роль в організації освітнього процесу, прийнятті педагогічних рішень, оцінюванні результатів навчання та визначенні доцільності використання систем ШІ. Системи ШІ не можуть замінювати професійне педагогічне судження викладача.

9) Дотримання етичних вимог і захисту даних – використання систем ШІ здійснюється з дотриманням законодавства України, принципів етичності, недискримінації, справедливості, прозорості, конфіденційності та захисту персональних даних.

10) Постійне оцінювання та вдосконалення – університет здійснює періодичний моніторинг практик використання систем ШІ в освітньому процесі, аналізує їх вплив на якість освіти та за необхідності оновлює внутрішні політики і процедури у сфері використання технологій ШІ.

6.1.1. Права та обов’язки учасників освітнього процесу при використанні технологій ШІ

6.1.1.1. Права та обов’язки здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти мають право на:

– Використання систем штучного інтелекту зі статусом «Рекомендована» та «Дозволена» як допоміжного інструменту для навчання, пошуку ідей, структурування матеріалу, редагування власних текстів та автоматизації написання програмного коду, якщо це не заборонено силабусом конкретної навчальної дисципліни.

– Отримання чітких та однозначних вказівок від викладача (відображених у силабусі або критеріях оцінювання до завдань) щодо меж та умов допустимого використання СШІ у межах конкретного навчального курсу.

– Апеляцію та перегляд результатів оцінювання: Здобувач має право вимагати виключно людського перегляду (оцінювання) своєї роботи, якщо первинне оцінювання або прокторинг іспиту здійснювалися в автоматизованому режимі за допомогою СШІ.

– Захист своїх персональних даних та результатів інтелектуальної праці від несанкціонованого завантаження викладачами чи адміністрацією у публічні СШІ.

– Здобувачі освіти можуть використовувати ШІ як допоміжний інструмент для таких цілей:

- Навчання та генерація ідей: підготовка до занять, мозковий штурм, генерація ідей, створення чернеток або планів есе, підсумовування та анотування великих обсягів тексту.
- Редагування: редагування граматики, стилістики або мовні перевірки власноруч написаного тексту.
- Програмування: генерація та/або налагодження фрагментів коду для навчальних цілей (якщо дозволено умовами завдання).
- Симуляція: створення навчальних сценаріїв, прикладів або додаткових пояснень до складних концепцій.

Здобувачі вищої освіти зобов’язані:

– Дотримуватися правил використання ШІ, визначених цим Положенням, силабусом, викладачем, кафедрою, освітньою програмою або умовами конкретного завдання.

– У разі використання ШІ здобувач освіти повинен переконатися, що таке використання дозволене, не суперечить умовам завдання і, за потреби, належним чином зазначене в роботі.

– Дотримуватися принципу академічного декларування: У разі використання СШІ для збору даних, редагування чи створення фрагментів тексту/коду в курсових, дипломних, наукових чи поточних роботах, здобувач зобов’язаний чітко зазначити це у дисклеймері (із вказанням назви моделі, версії та характеру наданої ШІ допомоги).

– Нести повну відповідальність за достовірність, коректність, оригінальність і доброчесність поданої роботи. Посилання на те, що помилка, дезінформація («галюцинація») або порушення чиїхось авторських прав були згенеровані СШІ, не є виправданням і трактується як недбалість.

– Не використовувати СШІ (зокрема генеративні мовні моделі) під час складання поточного чи підсумкового контролю (іспитів, заліків, тестів), крім випадків, коли це прямо передбачено умовами тестування та дозволено викладачем.

– Не завантажувати в публічні СШІ конфіденційну інформацію Університету, відповіді на екзаменаційні білети чи матеріали закритих досліджень.

6.1.1.2. Права та обов’язки науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників

Науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники мають право на:

– Використання СШІ для оптимізації рутинних викладацьких завдань: розробки тестів, формування кейсів, генерації прикладів, створення презентацій та перевірки технічної коректності коду.

– Встановлення індивідуальних обмежень на використання ШІ у межах навчальних дисциплін, освітніх компонентів, контрольних заходів, письмових робіт, проєктів, презентацій, лабораторних, практичних, творчих та інших завдань, чітко прописавши це в силабусі.

– Ініціювання процедури перевірки роботи студента на предмет академічної недоброчесності (плагіату ШІ) у разі виявлення непрямих ознак генерації (аномальний стиль, вигадані джерела), але виключно на основі комплексного аналізу та співбесіди, а не лише на підставі показників ШІ-детекторів.

– Науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники можуть використовувати ШІ для підвищення якості викладання та навчання шляхом:

- Створення освітнього контенту: допомога у розробці планів занять, генерація прикладів, тестів, мультимедійних матеріалів або сценаріїв симуляцій.
- Ретроспективний аналіз: пошук джерел, їх стислий опис, систематизація щодо визначеної проблематики;
- Оцінювання та зворотний зв’язок: використання інструментів ШІ для надання студентам оперативного, індивідуального зворотного зв’язку.
- Дизайн завдань: розробка завдань, які свідомо включають або вимагають критичного використання ШІ, готуючи студентів до майбутніх застосувань ШІ у професійній діяльності.
- Попередній технічний аналіз робіт (наприклад, перевірка синтаксису програмного коду, автоматичний підрахунок балів за закриті тестові завдання, первинний скринінг на наявність текстових запозичень).
- Прозорість: викладачі повинні чітко визначити свої власні правила щодо використання ШІ в межах своїх курсів і бути прозорими щодо будь-якого використання ШІ у процесі навчання.
- Підтримка інклюзивності: використання систем розпізнавання мови, розробка чат-ботів і навчальних матеріалів для студентів з особливими освітніми потребами.

Науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники зобов’язані:

– Дотримуватися принципу «Human-in-the-loop»: Викладач не має права повністю делегувати СШІ виставлення фінальних оцінок або ухвалення рішень

щодо відрахування чи допуску студента до сесії. Остаточне рішення завжди ухвалює викладач.

– Чітко фіксувати правила використання ШІ в межах освітніх компонент, модуля чи завдання, і ці правила мають бути чітко доведені до здобувачів до яких внести:

- дозволи на використання систем ШІ здобувачами освіти: чітке визначення, у яких ситуаціях та для розв’язання яких завдань здобувачі освіти можуть використовувати системи ШІ;
- встановлення меж на використання систем ШІ для виконання робіт, які оцінюють (генерація письмових робіт без участі людини, подання згенерованих ШІ робіт як оригінальних, використання згенерованих ШІ матеріалів без зазначення цього у роботі, порушення законодавства про захист персональних даних або використання систем ШІ для обробки конфіденційної інформації тощо);
- етичні принципи: гарантування академічної доброчесності та прозорості у використанні систем ШІ (зокрема, рекомендація здобувачам освіти чітко зазначати випадки, коли вони використовували системи ШІ у свої роботі).

– Недопускати презумпції винуватості за детекторами: забороняється висувати звинувачення в академічній недоброчесності виключно на підставі кількісних показників автоматизованих ШІ-детекторів. Подібні інструменти детекції визнаються лише допоміжними індикаторами, які дають підставу для додаткової перевірки, але не є доказом провини.

– Захищати конфіденційність студентів: Суворо заборонено завантажувати творчі роботи, есе, курсові чи дипломні роботи студентів у публічні (безкоштовні) ШІ-сервіси чи детектори, які використовують завантажені дані для подальшого навчання своїх моделей без згоди автора.

– Ретельно верифікувати будь-які навчальні матеріали, списки літератури та фактичні дані, згенеровані СШІ, перед демонстрацією їх студентам для уникнення поширення фейків чи наукових галюцинацій.

– Формулювати завдання так, щоб вони давали змогу оцінити особистий внесок здобувача освіти, його розуміння матеріалу, здатність пояснити виконану роботу, обґрунтувати рішення та застосувати знання на практиці.

– Науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники несуть персональну відповідальність за об’єктивність перевірки. У разі виявлення високого рівня ймовірності генерації тексту, викладач зобов’язаний діяти чітко за процедурою, визначеною цим Положенням.

6.1.1.3. Права та обов’язки адміністрації Університету

Адміністрація Університету має право:

– Здійснювати плановий та позаплановий аудит використання СШІ на кафедрах та факультетах.

– Обмежувати або повністю блокувати доступ до певних СШІ з корпоративної мережі Університету, якщо ці системи визнані Забороненими або несуть загрозу кібербезпеці.

Адміністрація Університету зобов’язана:

– Забезпечувати працівників та здобувачів вищої освіти доступом до безпечної, ліцензованої ІТ-інфраструктури та сертифікованих внутрішніх систем ШІ (за наявності фінансування).

– Систематично організовувати заходи з підвищення кваліфікації (воркшопи, курси) для викладачів щодо ефективного промпт-інжинірингу, етики ШІ та методів трансформації завдань в епоху ШІ.

– Забезпечувати недискримінаційний доступ: створювати рівні умови доступу до сертифікованого інструментарію ШІ для всіх учасників освітнього процесу.

6.1.2. Ключові підходи до впровадження ШІ у освітньому процесі ПУЕТ:

– Відповідність навчальним цілям:

o інструменти ШІ мають слугувати досягненню навчальних цілей, а не відволікати від них;

o визначення того, що саме мають засвоїти здобувачі, оцінка, як ШІ може підтримати або доповнити ці цілі.

– Відповідність педагогічним практикам:

o технології повинні підтримувати наявні ефективні методи навчання;

o ШІ має бути інтегрований у спосіб, що заохочує дослідження, співпрацю або критичне мислення.

– Персоналізація навчання:

o ШІ має перевагу в адаптації контенту до потреб кожного здобувача, що підвищує залученість і розуміння;

o використання адаптивних навчальних систем / платформ регулює рівень складності та/або пропонує індивідуальні рекомендації на основі результатів у реальному часі.

– Сприяння цифровій та ШІ грамотності:

o викладання за допомогою ШІ також є способом підвищення обізнаності у застосуванні ШІ;

o ознайомлення здобувачів із базовими поняттями ШІ, етичними питаннями та тим, як інтерпретувати результати.

– Заохочення до залученості та співпраці:

o застосуввання інструментів ШІ має сприяти зацікавленості та командній роботі, пропонуючи унікальні ресурси чи досвід;

o використання ШІ для спільних заходів, генерування ідей та аналізу даних.

– Розвиток навичок критичного мислення:

- здобувачі мають критично оцінювати результати ШІ, а не сприймати їх як беззаперечні.

– Забезпечення доступності та інклюзивності:

- ШІ може підтримувати студентів з різними особливими потребами та різним рівнем навчальних досягнень, усуваючи бар'єри;
- використання ШІ для перекладу, перетворення тексту в мовлення або адаптивного тестування може забезпечити доступ до навчальних матеріалів усім здобувачам.

– Відповідність етичним і конфіденційним викликам:

- відповідальне використання ШІ потребує уваги до безпеки персональних даних та дотримання етичних аспектів та норм законодавства;
- інструменти ШІ мають відповідати нормам щодо конфіденційності, визначеним політикам університету.

Факт використання технологій ШІ не є порушенням. Порушенням вважається використання таких технологій з недотриманням вимог законодавства, цього Положення, умов виконання завдань або принципів академічної доброчесності.

6.2. ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ В НАУКОВІЙ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ТА ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6.2.1. У науковій, науково-технічній та інноваційній діяльності університету системи ШІ можуть застосовуватися як допоміжні інструменти для пошуку, аналізу, систематизації, перекладу, редагування, візуалізації, планування та організації дослідницької роботи. Використання таких систем є допустимим за умови критичної перевірки отриманих результатів, належного посилання на першоджерела, дотримання академічної доброчесності, захисту конфіденційної інформації та збереження авторської відповідальності за кінцевий результат.

6.2.2. Результати, згенеровані системами ШІ, не можуть самостійно визнаватися науковим результатом, доказом, джерелом достовірних даних або підтвердженням наукової новизни без належної перевірки, обґрунтування та авторської інтерпретації дослідником.

6.2.3. Допустимі напрями використання систем ШІ в науковій, науково-технічній, творчій та інноваційній діяльності

У межах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності допускається використання систем ШІ для таких цілей:

1. Ретроспективний аналіз наукової проблематики. Системи ШІ можуть застосовуватися для первинного пошуку джерел, стислого опису, систематизації попередніх досліджень, узагальнення наукових підходів, виявлення ключових понять, напрямів і тенденцій розвитку певної проблематики. Отримані результати мають обов'язково перевірятися дослідником за першоджерелами.

2. Генерування ідей та попередній добір напрямів дослідження. ШІ може використовуватися для формування переліку можливих дослідницьких питань, гіпотез, методів, методик, підходів, інструментів або засобів дослідження. Такі результати мають допоміжний характер і не звільняють дослідника від самостійного обґрунтування вибору теми, мети, завдань, методології та наукової новизни.

3. Пошук прототипів, аналогів та подібних рішень. Системи ШІ можуть бути використані для попереднього пошуку наукових, технічних, мистецьких або інноваційних аналогів, зокрема публікацій, патентів, корисних моделей, технічних рішень, назв, підходів чи продуктів. Остаточна перевірка новизни, правової охорони та відсутності порушення прав інтелектуальної власності має здійснюватися за офіційними базами даних і достовірними джерелами.

4. Пошук і аналіз статистичних даних. ШІ може використовуватися для пошуку, попереднього аналізу, узагальнення та візуалізації статистичних даних, виявлення тенденцій і закономірностей. Дослідник зобов’язаний перевіряти достовірність, актуальність, репрезентативність і походження таких даних, а також посилатися на першоджерела.

5. Аналітична критика наукових положень. Допускається використання ШІ для попереднього аналізу слабких місць гіпотез, моделей, концепцій, методологій, висновків чи інших наукових результатів. Остаточна інтерпретація, оцінка достовірності та формулювання критичних висновків належать виключно досліднику.

6. Підготовка та редагування текстів. Системи ШІ можуть використовуватися для мовного редагування, структурування тексту, покращення стилістики, підготовки анотацій, резюме, переліків ключових слів, попередніх варіантів листів, заявок, звітів або презентаційних матеріалів. При цьому зміст, аргументація, наукові висновки та відповідальність за текст залишаються за автором.

7. Автоматизація рутинних завдань. ШІ може застосовуватися для автоматизації повторюваних дій, зокрема добору ключових слів, перевірки відповідності вимогам конференції чи видавництва, форматування бібліографічних посилань, попереднього перекладу, підготовки таблиць, стислих описів, технічних повідомлень або організаційних матеріалів.

8. Міждисциплінарна взаємодія та комунікація. Системи ШІ можуть сприяти поясненню складних понять простою мовою, попередньому перекладу матеріалів, адаптації текстів для різних аудиторій, підтримці взаємодії між представниками різних галузей знань, а також підготовці матеріалів для спільних проєктів.

9. Управління науковими та інноваційними проєктами. ШІ може використовуватися для планування завдань, підготовки календарних планів, структурування етапів дослідження, аналізу ризиків, моніторингу виконання

робіт, підготовки проєктної документації та узгодження комунікації між учасниками проєкту.

10. Візуалізація та графічний дизайн. ШІ може використовуватися для створення інфографіки, схем, діаграм, оптимізація якості зображень та ілюстрацій до патентів. Водночас заборонено Використання дипфейків або немаркованих графічних об'єктів як доказової бази.

6.2.3. Обмеження та вимоги до використання ШІ

Під час використання систем ШІ у науковій, науково-технічній, творчій та інноваційній діяльності забороняється:

– подавати згенерований ШІ текст, ідеї, висновки, зображення, програмний код або інші результати як повністю власні без належного розкриття факту використання ШІ;

– використовувати ШІ для фабрикації джерел, даних, результатів експериментів, цитат, статистики або посилань;

– покладатися на відповіді ШІ без перевірки за достовірними джерелами;

– використовувати ШІ для обходу процедур академічної доброчесності, рецензування, антиплагіатної перевірки або вимог до авторства;

– завантажувати до відкритих систем ШІ конфіденційну інформацію, персональні дані, неопубліковані результати досліджень, службові документи або матеріали, що становлять комерційну чи іншу охоронювану законом таємницю;

– використовувати ШІ у спосіб, що може порушувати права інтелектуальної власності, авторські права або умови використання відповідних сервісів.

6.2.4. Принципи відповідального використання ШІ

Особи, які використовують системи ШІ у науковій, науково-технічній, творчій та інноваційній діяльності, повинні дотримуватися таких принципів:

– Прозорість. У разі суттєвого використання ШІ у підготовці матеріалів має бути зазначено, який інструмент застосовувався та з якою метою.

– Перевірюваність. Усі факти, дані, цитати, посилання, статистичні показники та висновки, отримані за допомогою ШІ, мають бути перевірені за надійними джерелами.

– Авторська відповідальність. Відповідальність за зміст, достовірність, наукову цінність, коректність висновків і дотримання академічної доброчесності несе автор або колектив авторів.

– Недопущення підміни наукового внеску. ШІ може бути допоміжним інструментом, але не може замінювати самостійне формулювання проблеми, методології, аналізу, інтерпретації результатів і висновків.

– Етичність і безпечність. Використання ШІ має відповідати етичним нормам, законодавству, внутрішнім документам закладу, вимогам захисту персональних даних та прав інтелектуальної власності.

6.2.5. Права та обов’язки наукових та науково-педагогічних працівників (дослідників), аспірантів та докторантів

Наукові та науково-педагогічні працівники (дослідники), аспіранти та докторанти мають право:

– Використання ШІ у науковій діяльності з метою:

- Аналізу даних: застосування алгоритмів машинного навчання для аналізу великих масивів даних, моделювання або виявлення закономірностей.
- Літературного огляду: використання інструментів ШІ для швидкого підсумовування публікацій, допомагаючи науковцям бути в курсі розвитку подій.
- Генерування ідей: для вибору потенційних напрямів, методів, методик, методології, засобів дослідження тощо.
- Пошук прототипів та/або аналогів для винаходів (наприклад, для патентів): патентний аналіз є важливою передумовою здійснення власних винаходів, корисних моделей, назв, торгових знаків тощо.
- Аналіз (експертиза, критика) новизни / схожості / відмінності / обмежень наукових результатів (положень, гіпотез, концепцій, моделей).
- Аналіз та/або моделювання ризиків / надійності / безпечності застосування винаходів: у багатьох випадках корисним може бути використання ШІ моделювання певних ідей та/або підходів щодо їхніх слабких місць, ризиків / надійності / безпечності застосування тощо.
- Автоматизація рутинних завдань для підвищення продуктивності науковців, покращення якості наукових публікацій: системи ШІ здатні досить ефективно автоматизувати такі завдання, як:
  - визначення оптимального набору ключових слів та тегів для індексації та пошуку;
  - форматування та стилізація тексту відповідно до вимог конкретного видавництва або конференції, включно з вимогами до оформлення бібліографічних посилань;
  - системи машинного перекладу забезпечують швидкий і якісний переклад наукових статей на різні мови;
  - ШІ-інструменти дають змогу створювати інтерактивні візуалізації даних, що полегшує розуміння складних концепцій.
- Оптимізація командної роботи в наукових проєктах: підвищення ефективності взаємодії, контролю, комунікації, експертизи, автоматизації рутинних процесів тощо у великих наукових, науково-педагогічних або RND-колективах.

– Академічну свободу вибору інструментарію: самостійне визначення доцільності та вибір конкретних СШІ (із переліку дозволених або рекомендованих Університетом) для оптимізації рутинних дослідницьких процесів.

Наукові та науково-педагогічні працівники (дослідники), аспіранти та докторанти зобов’язані:

– Забезпечувати тотальну верифікацію даних: здійснювати ретельну перевірку («фактчекінг») будь-якої інформації, згенерованої або агрегованої за допомогою СШІ (зокрема цитат, бібліографічних посилань, історичних фактів, статистичних розрахунків). Науковець несе повну відповідальність за точність, достовірність і оригінальність даних та висновків, навіть якщо ШІ допомагав у їх генерації чи обробці.

– Декларувати використання СШІ (Прозорість): чітко вказувати в методології дослідження, розділі «Подяки» (Acknowledgements) або у спеціальних дисклеймерах наукової статті/монографії факт, обсяг і характер використання ШІ відповідно до вимог міжнародних видавництв та цього Положення.

– Дотримуватися конфіденційності та комерційної таємниці: суворо забороняється завантажувати в публічні (відкриті) СШІ неопубліковані результати досліджень, рукописи статей, тексти дисертацій, які готуються до захисту, дані грантових заявок, а також інформацію, що становить комерційну таємницю партнерів чи Університету.

– Поважати права суб’єктів персональних даних: при використанні СШІ для обробки соціологічних, медичних чи економічних даних забезпечувати їхню повну попередню анонімізацію та деідентифікацію до моменту завантаження в ШІ-системи.

– Заборона визнання ШІ автором: Системи штучного інтелекту не мають статусу суб’єкта права і не можуть бути зазначені як автори або співавтори наукових статей, тез, патентів, монографій чи звітів про науково-дослідну роботу (НДР). Будь-яке зазначення СШІ (наприклад, *«ChatGPT»*) у переліку авторів публікації кваліфікується як грубе порушення міжнародних стандартів наукової етики (COPE) та академічної доброчесності.

– Перед подачею звітів про НДР або рукописів монографій до друку, автор надає матеріали на розгляд Комісії Університету для отримання висновку про відсутність алгоритмічних упереджень, порушень прав людини (у соціо-гуманітарних розвідках) та чистоту даних.

– При підготовці статті до журналів, що індексуються в Scopus та Web of Science, дослідник зобов'язаний узгодити формат розкриття інформації про ШІ з актуальними правилами конкретного видавництва (Elsevier, Springer, IEEE тощо) та стандартами COPE (Committee on Publication Ethics).

6.2.6. Права та обов’язки адміністрації Університету

Адміністрація Університету має право:

– Здійснювати експертизу наукових проєктів, звітів про НДР, дисертаційних робіт на предмет правомірності та безпечності інтеграції СШІ в методологію відповідних досліджень..

– Встановлювати тимчасову або постійну повну чи часткову заборону

на застосування конкретних моделей чи сервісів ШІ в наукових дослідженнях або творчих проєктах, якщо такі системи порушують політику конфіденційності, мають підтверджені критичні вразливості або не відповідають стандартам кібербезпеки України.

– У разі подання грантових заявок на фінансування за рахунок коштів державного бюджету України, міжнародних фондів чи коштів Університету, вимагати розкриття інформації про плановане використання СШІ, якщо воно є критичним елементом виконання технічного завдання дослідження.

– Регулювати процеси патентування та ліцензування: блокувати подання заявок на об’єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі) або реєстрацію авторських прав на творчі здобутки, якщо використання СШІ у процесі їх створення порушило права третіх осіб або умови ліцензійних угод розробників СШІ, що створює ризик судових позовів проти Університету.

– Призначати незалежну експертизу: залучати зовнішніх або внутрішніх експертів для оцінки наукових звітів, монографій чи творчих робіт, щодо яких є обґрунтована підозра у прихованій (незадекларованій) генерації.

Адміністрація Університету зобов’язана:

– Забезпечувати працівників та здобувачів вищої освіти доступом до безпечної, ліцензованої ІТ-інфраструктури та сертифікованих внутрішніх систем ШІ (за наявності фінансування).

– Підвищувати кваліфікацію персоналу: регулярно організовувати безкоштовне навчання, тренінги та семінари для наукових і науково-педагогічних працівників щодо правових аспектів інтелектуальної власності, промпт-інжинірингу, методології верифікації ШІ-даних та етики використання генеративних систем у науці й мистецтві.

– Забезпечувати недискримінаційний доступ: створювати рівні умови доступу до сертифікованого інструментарію ШІ для всіх дослідників, кафедр та наукових лабораторій Університету, незалежно від їхнього профілю, фінансування чи напряму діяльності.

6.2.7. Якщо в межах інноваційної діяльності ПУЕТ створюється програмний продукт та/або алгоритм на базі машинного навчання та/або інша інтелектуальну власність, майнові права на таку інтелектуальну власність розподіляються на підставі окремого договору між ПУЕТ (як роботодавцем/замовником) та розробниками, з урахуванням умов ліцензій використаних базових моделей.

6.3. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ШІ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ТА УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6.3.1. Використання систем штучного інтелекту в управлінській, фінансово-господарській, кадровій та загально-адміністративній діяльності Університету здійснюється з метою оптимізації внутрішніх процесів, підвищення операційної ефективності, автоматизації рутинних завдань, прискорення документообігу та

покращення якості сервісів для здобувачів освіти і партнерів.

6.3.2. Використання СШІ в управлінській діяльності базується на принципах законності, прозорості, захисту персональних даних, кібербезпеки та обов'язкового пріоритету людського контролю над автоматизованими рішеннями.

6.3.3. Права та обов'язки адміністрації Університету

Адміністрація Університету має право:

- Впроваджувати рішення на основі ШІ для:
  - Оптимізації процесів: автоматизація рутинних адміністративних робочих процесів (наприклад, використання для первинного аналізу, класифікації та маршрутизації вхідної кореспонденції, обробки документів приймальної комісії, складання розкладу, автоматизації документообігу, планування навантаження викладачів тощо).
  - Підтримки користувачів: впровадження чат-ботів або віртуальних помічників для миттєвої відповіді на поширені запитання здобувачів/співробітників (наприклад, щодо зарахування, фінансової допомоги, вступної кампанії тощо).
  - Прогнозної аналітики: використання ШІ для прогнозування тенденцій зарахування, потреби в ресурсах або для виявлення студентів, які потребують академічної підтримки.
  - Моніторинг академічної доброчесності: використання ШІ не лише для пошуку текстових збігів, а й для виявлення контенту, згенерованого іншими ШІ (AI-detector), та прихованого перефразування.
  - Аналіз наукометричних даних: допомога керівництву в оцінці наукового впливу кафедр та окремих дослідників, пошук потенційних партнерів для міжнародних грантів.
  - Аналіз відгуків про якість курсів: опрацювання ШІ тисяч анкет зворотного зв'язку від студентів (наприклад, через аналіз тональності тексту) для швидкого виявлення проблем у викладанні конкретних дисциплін.

Адміністрація Університету зобов'язана:

- Дотримуватися принципу персональної відповідальності: забезпечувати обов'язкову фінальну перевірку (верифікацію) людиною будь-якого тексту чи рішення, підготовленого за допомогою СШІ. Жоден офіційний документ Університету (наказ, розпорядження, договір, лист) не може бути підписаний або введений в дію без ретельного вичитування посадовою особою.
- Забезпечувати захист персональних даних: суворо забороняється завантажувати в публічні, некорпоративні або несертифіковані моделі ШІ бази даних, що містять персональні дані співробітників, студентів чи абітурієнтів (паспортні дані, реєстраційні номери облікових карток платників податків, адреси, відомості про стан здоров'я, індивідуальні оцінки тощо).
- Запобігати дискримінації та упередженості: при використанні аналітичних СШІ (наприклад, для формування кадрового резерву чи первинного

аналізу анкет кандидатів на роботу) регулярно контролювати алгоритми на предмет відсутності прихованої дискримінації за ознаками статі, віку, раси, релігійних чи політичних переконань.

– Забезпечувати збереження інформації з обмеженим доступом: унеможливлювати передачу СШІ відомостей, що становлять комерційну таємницю Університету, службову інформацію, фінансові звіти до моменту їх офіційного оприлюднення або деталі систем кіберзахисту корпоративної мережі.

6.3.4. Жодне управлінське рішення, яке тягне за собою юридичні чи дисциплінарні наслідки для здобувачів освіти або працівників Університету (відрахування, звільнення, накладення стягнень, недопуск до сесії, зміна фінансових умов навчання/праці тощо), не може бути прийняте на підставі висновків або рекомендацій СШІ.

6.4. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ШІ В ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6.4.1. Творча діяльність в Університеті охоплює створення оригінальних текстових, візуальних, аудіовізуальних та мультимедійних матеріалів, графічного дизайну, об’єктів бренд-маркетингу, розробку інтерфейсів (UI/UX), копірайтинг, а також проектування концепцій соціокультурних, освітніх, грантових та інноваційних стартап-проєктів.

6.4.2. Використання СШІ у творчій діяльності здобувачів освіти, науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників та адміністративного персоналу ПУЕТ заохочується як засіб розширення креативного потенціалу, автоматизації рутинних технічних процесів та підвищення конкурентоспроможності медіапродуктів Університету.

6.4.3. З метою оптимізації створення креативного контенту в ПУЕТ встановлюються межі та правила застосування генеративного ШІ (Додаток 10).

6.4.4. Якщо працівник або здобувач освіти Університету використовував СШІ виключно як технічний інструмент (для ретуші, корекції, оптимізації коду чи як інтелектуальний олівець/пензель), авторське право на підсумковий творчий об’єкт у повному обсязі належить автору-людині (або Університету, якщо об’єкт створено як службовий твір).

6.4.5. При створенні офіційних маркетингових, іміджевих та промоційних матеріалів ПУЕТ із залученням генеративного ШІ, майнове право на такі об’єкти реєструється за Університетом. Співробітники-розробники зобов’язані гарантувати, що під час навчання або використання СШІ не були порушені права інтелектуальної власності третіх осіб.

6.4.6. Забороняється використовувати СШІ для створення контенту, який:

– спотворює офіційну позицію Університету;

– містить ознаки дискримінації, плагіату чи неетичної поведінки;

– використовує фірмовий стиль (логотип, емблеми) ПУЕТ у завідомо неправдивому, сатиричному чи компрометуючому контексті.

6.4.7. Використання ШІ у творчих конкурсах, мистецьких чи дизайнерських заходах, що проводяться під егідою Університету, регулюється окремими регламентами цих заходів. Якщо правилами конкурсу прямо встановлено вимогу «виключно ручного виконання», приховане використання СШІ прирівнюється до академічного шахрайства з відповідними процесуальними наслідками згідно з цим Положенням.

6.5. ПОЛІТИКА ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДІ ТА ПІДГОТОВЦІ ІНФОРМАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

6.5.1. Цей пункт регламентує використання СШІ під час здійснення внутрішніх та зовнішніх комунікацій Університету, здійснення інституційних перекладів, а також проектування, написання та верстки будь-яких інформаційних, презентаційних, іміджевих та промоційних матеріалів Університету.

6.5.2. Використання СШІ у зазначених сферах спрямоване на оптимізацію швидкості взаємодії з цільовими аудиторіями, подолання мовних бар’єрів у міжнародній академічній діяльності та підвищення якості інформаційного супроводу освітніх і соціальних проєктів Університету.

6.5.3. З метою забезпечення високих стандартів корпоративної етики, точності та захисту репутації Університету, встановлюються правила для різних типів контенту (Додаток 11).

6.5.4. Використання інструментів СШІ та нейромережевих перекладачів (DeepL, ChatGPT, Claude тощо) дозволяється для оперативного перекладу наукових статей, навчальних матеріалів, а також робочого листування з міжнародними партнерами та іноземними здобувачами освіти.

6.5.5. Для документів, що мають юридичну силу, встановлюється дворівнева система верифікації:

– Правило обов’язкового пост-редагування: переклад міжнародних угод, меморандумів про взаєморозуміння, офіційних запрошень для іноземних делегацій, а також документів про освіту (дипломів, сертифікатів, додатків до них), виконаний за допомогою СШІ, підлягає обов’язковому суцільному ручному рецензуванню та редагуванню профільними фахівцями (лінгвістами, перекладачами або юристами ПУЕТ).

– При перекладі офіційної документації іноземними мовами за допомогою СШІ відповідальна особа зобов’язана перевірити точність перекладу власних назв (назв кафедр, спеціальностей, освітніх компонентів, посад тощо).

6.5.6. Будь-який інформаційний матеріал, створений або адаптований за допомогою СШІ, перед публікацією чи тиражуванням повинен пройти ретельну перевірку на предмет відсутності «галюцинацій» ШІ (вигаданих фактів,

неіснуючих нормативно-правових актів України, викривлених історичних або статистичних даних тощо).

6.5.7. Під час роботи з комунікаційними та перекладацькими СШІ забороняється завантажувати в систему тексти, що містять конфіденційні дані фізичних осіб, внутрішні фінансові розрахунки Університету, паролі доступу до баз даних або інформацію з обмеженим доступом.

6.5.8. Відповідальність за зміст інформаційних матеріалів та комунікаційних повідомлень, розміщених на офіційних ресурсах ПУЕТ або надісланих від імені Університету, несуть керівники відповідних структурних підрозділів (центрів, кафедр, відділів), які погодили вихід матеріалу. Посилання на помилку алгоритму СШІ не є підставою для звільнення від дисциплінарної чи іміджевої відповідальності.

РОЗДІЛ VII НАВЧАННЯ, ІНФОРМУВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ

7.1. Стратегічні засади розбудови інституційної культури ШІ

7.1.1. Формування культури відповідального, етичного та правомірного використання систем штучного інтелекту в Університеті є пріоритетним напрямом інституційного розвитку.

7.1.2. Головною метою розбудови цієї культури є виховання у здобувачів вищої освіти та працівників Університету критичного мислення, розуміння технологічних обмежень СШІ, алгоритмічної упередженості, а також усвідомлення юридичної відповідальності за результати спільної з ШІ інтелектуальної діяльності.

7.2. Організація навчання та розвитку цифрових компетентностей

7.2.1. Для здобувачів вищої освіти (студентів, аспірантів, докторантів):

– Інтеграція в освітні компоненти: Університет забезпечує обов’язкове включення тем, присвячених основам роботи з генеративним ШІ, промпт-інжинірингу, академічній доброчесності та етиці ШІ, до змісту базових навчальних дисциплін (зокрема «Університетська освіта», «Академічне письмо», «Філософія науки» тощо), проводить щорічні адаптаційні тижні для першокурсників, пам’ятки доброчесності, обов’язковий інструктаж перед написанням курсових/дипломних робіт.

– Спеціалізовані вибіркові курси: формування та щорічне оновлення пулу профільних вибіркових дисциплін, спрямованих на глибоке вивчення прикладного застосування СШІ у відповідних галузях знань (економіка, право, менеджмент, ІТ).

– Практико-орієнтовані заходи: регулярне проведення університетських воркшопів, хакатонів та наукових семінарів, присвячених легітимним методам використання ШІ як асистента в дослідженнях.

7.2.2. Для науково-педагогічних, педагогічних, наукових та адміністративних працівників:

– Обов’язкове підвищення кваліфікації: запровадження регулярних сертифікованих довгострокових та короткострокових програм підвищення кваліфікації з питань цифрової трансформації освіти, методики викладання в епоху ШІ та менеджменту ШІ-ризиків.

– Методичний супровід оцінювання: навчання професорсько-викладацького складу методам адаптації контрольних завдань (проєктування завдань, стійких до прямого копіювання ШІ) та правилам проведення усних коллоквіумів для верифікації авторства робіт.

– Цільові безпекові інструктажі щодо недопущення витоку персональних даних через інтерфейси сторонніх ШІ-сервісів.

7.3. Інформаційно-просвітницька діяльність та консультаційна підтримка

7.3.1. З метою забезпечення постійного доступу спільноти Університету до актуальної інформації у сфері розвитку ШІ, Адміністрація створює та підтримує Електронний хаб академічної доброчесності та ШІ на офіційному вебсайті Університету.

7.3.2. Електронний хаб обов’язково містить:

– актуальну версію цього Положення та пов’язаних нормативних актів;

– покрокові інструкції (гайдлайни) щодо коректного оформлення посилань на СШІ та написання Декларації про використання ШІ;

– інтерактивні бази знань з прикладами ефективного (дозволеного) та деструктивного (забороненого) промптингу;

– перелік верифікованих інструментів детекції та аналізу контенту.

7.4. Інститут менторства та консультанти з етики ШІ

7.4.1. З метою оперативної мінімізації ризиків та надання консультаційної допомоги учасникам освітнього процесу, на рівні кожного факультету/інституту запроваджується інститут Консультантів з питань етики ШІ (AI менторів).

7.4.2. Консультантами призначаються кваліфіковані працівники з числа науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників або співробітників Інформаційного центру, які пройшли відповідну підготовку. До їхніх повноважень належить:

– надання роз’яснень студентам та викладачам щодо правомірності використання конкретної СШІ для виконання певного завдання;

– надання попередніх висновків Комісії з академічної доброчесності у разі виникнення спірних чи прецедентних кейсів;

– участь у розробці пропозицій щодо модернізації внутрішньої ШІ-політики Університету.

РОЗДІЛ VIII ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

8.1. Використання систем штучного інтелекту в Університеті здійснюється відповідно до принципів академічної доброчесності, прозорості, відповідальності, добросовісності, поваги до прав інтелектуальної власності, захисту персональних даних і недопущення введення в оману щодо авторства та самостійності виконаної роботи.

8.2. Використання систем штучного інтелекту в Університеті базується на принципі людиноцентричності. Технології ШІ впроваджуються виключно для розширення людських можливостей, а не для заміщення інтелектуального, критичного та етичного мислення людини.

8.3. Спільнота Університету керується такими базовими етичними імперативами:

– Чесність та прозорість: відкрите визнання меж своєї компетенції та обсягів використання автоматизованих інструментів.

– Відповідальність: усвідомлення того, що правові та моральні наслідки використання результатів ШІ завжди несе фізична особа, яка запустила алгоритм або використала його продукт.

– Справедливість: забезпечення рівного доступу до сертифікованих технологій та недопущення цифрової нерівності в академічному середовищі.

– Повага до інтелектуальної праці: визнання та захист авторських і суміжних прав, а також академічних здобутків кожного учасника освітнього процесу.

8.4. Етична взаємодія користувачів із ШІ передбачає категоричне недопущення експлуатації технологій для обману, введення в оману, штучного завищення власних здобутків, цькування, дискримінації або нанесення будь-якої репутаційної, моральної чи матеріальної шкоди Університету та третім особам.

8.3. Системи ШІ можуть використовуватися як допоміжний інструмент в освітній, науковій, науково-технічній, мистецькій, інноваційній та управлінській діяльності, якщо таке використання не суперечить законодавству України, цьому Положенню, правилам академічної доброчесності, умовам конкретного завдання, вимогам освітньої програми, наукового видання, конкурсу, грантової програми чи іншого регламенту.

8.3. Використання ШІ не звільняє користувача від персональної відповідальності за зміст, достовірність, оригінальність, етичність, законність і якість поданого результату.

8.4. Результати, отримані за допомогою ШІ, не можуть автоматично вважатися власним авторським, науковим, творчим або навчальним результатом користувача без його критичного опрацювання, перевірки та належного зазначення факту використання ШІ у випадках, передбачених цим Положенням.

8.5 Дотримання академічної доброчесності при використанні ШІ означає, що будь-який результат освітньої, наукової чи творчої діяльності, який подається на оцінювання, конкурс, захист або публікацію, є продуктом особистої та критично осмисленої інтелектуальної праці автора (людини), навіть якщо на проміжних етапах підготовки використовувалися дозволені автоматизовані інструменти.

8.6. Університет керується принципом презумпції академічної доброчесності. Звинувачення у недозволеному використанні ШІ не може ґрунтуватися на припущеннях чи суб'єктивних підозрах. Обов'язок доведення факту академічної недоброчесності покладається на сторону, яка висуває звинувачення.

8.7. Забезпечення належного функціонування системи академічної доброчесності в умовах розвитку технологій ШІ є спільним обов'язком адміністрації, науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників та здобувачів освіти Університету.

8.8. Загальну відповідальність за функціонування в Університеті системи забезпечення академічної доброчесності, у тому числі в частині відповідального використання систем ШІ, несе ректор Університету.

8.9. Ректор у межах своїх повноважень забезпечує розроблення, затвердження, оновлення, оприлюднення та реалізацію внутрішніх актів Університету з питань академічної доброчесності, етичного, відповідального та безпечного використання систем ШІ.

8.10. Проректори, керівники інститутів, кафедр, лабораторій, центрів, відділів, освітніх програм, наукових груп та інших структурних підрозділів забезпечують реалізацію вимог цього Положення у межах своїх повноважень, інформування працівників і здобувачів освіти про правила використання ШІ та реагування на повідомлення про можливі порушення.

8.11. Інституційний контроль та координацію діяльності підрозділів щодо дотримання вимог цього Положення здійснює Комісія з академічної доброчесності ПУЕТ.

8.12. Уповноважений орган або уповноважена особа з питань академічної доброчесності здійснює розгляд повідомлень про можливі порушення академічної доброчесності, пов'язані з використанням ШІ, відповідно до законодавства України та внутрішніх актів Університету.

8.13. Проректор з науково-педагогічної роботи ЗВО, відповідальний за інноваційну діяльність, технічне забезпечення освітнього процесу, впровадження новітніх інноваційних технологій навчання, інформатизацію університету, забезпечує технічний супровід, адміністрування, управління доступами, кібербезпеку та моніторинг безпечного використання тих систем ШІ, які офіційно впроваджені, закуплені, інтегровані або рекомендовані Університетом.

8.14. Викладачі, наукові керівники, керівники кваліфікаційних, наукових, творчих, інноваційних, грантових та інших проєктів визначають допустимий

обсяг і спосіб використання ШІ у відповідних навчальних завданнях, дослідженнях, проєктах або видах робіт, якщо це належить до їхньої компетенції.

8.15. Кожен користувач систем ШІ несе персональну відповідальність за доброчесність, достовірність, законність, етичність і коректність конкретного результату, створеного, зміненого, поданого, оприлюдненого або використаного ним із застосуванням ШІ.

8.16. Розподіл відповідальності між посадовими особами за функціонування системи академічної доброчесності не звільняє здобувачів освіти, працівників, дослідників та інших користувачів від персональної відповідальності за недоброчесне використання ШІ.

8.17. Рішення про наявність порушення академічної доброчесності, пов’язаного з використанням ШІ, ухвалюється уповноваженим органом або уповноваженою особою відповідно до внутрішніх процедур Університету та не може ґрунтуватися виключно на результатах автоматизованих засобів виявлення матеріалів, створених ШІ.

8.18. Питання про наявність порушення академічної доброчесності, пов’язаного з використанням ШІ, вирішується з урахуванням сукупності обставин, зокрема:

а) умов конкретного завдання;

б) дозволеного або забороненого обсягу використання ШІ;

в) наявності або відсутності атрибуції;

г) пояснень користувача;

ґ) проміжних матеріалів, чернеток, історії редагування або інших доказів самостійної роботи;

д) характеру та масштабу використання ШІ;

е) наявності ознак введення в оману, списування, фабрикації, фальсифікації, плагіату або порушення прав інтелектуальної власності.

8.19. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до особи можуть застосовуватися заходи реагування відповідно до законодавства України, Статуту Університету, положення про академічну доброчесність, правил внутрішнього розпорядку та інших внутрішніх документів Університету.

Погодження змісту документу

№ з/п	Посада	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ	Дата	Підпис
1.	Перший проректор	Наталія ПЕДЧЕНКО		
2.	Директор Навчально-наукового інституту забезпечення якості вищої освіти	Олена ГАСІЙ		
3.	Проректор з науково-педагогічної роботи	Юрій МАТВІЄНКО		
4.	Проректор з науково-педагогічної роботи	Олександр МАНЖУРА		
5.	Директор Навчально-наукового інституту денної совіти	Аліна ТКАЧЕНКО		
6.	Директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання	Віталіна ШИМАНОВСЬКА		
7.	Голова Студентської ради ПУЕТ	Марина ДВІРНИК		
8.	Юрисконсульт провідний	Олександр ВОДЯНИК		

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШІ У НАВЧАЛЬНІЙ, НАУКОВІЙ РОБОТІ

Додаток до роботи: (Назва роботи)

Я, (ПІБ студента), підтверджую, що: (Оберіть одне або вкажіть деталі)

- **Варіант А (Без ШІ):** Я не використовував(ла) інструменти генеративного ШІ для створення цієї роботи.
- **Варіант Б (Із ШІ):** Я використовував(ла) інструменти СШІ у межах та обсягах, санкціонованих Положенням ПУЕТ (детальна інформація наведена в Таблицях 1 та 2 цієї Декларації).

Таблиця 1.

Специфікація використаних систем штучного інтелекту

Назва СШІ та версія (напр., ChatGPT 4o, Claude 3.5, DeepL)	Розробник (напр., OpenAI, Anthropic)	Контур доступу (Інституційний акаунт ПУЕТ / Публічна безкоштовна версія)
1.		
2.		
…		
5.		

Таблиця 2.

Карта залучення ШІ-інструментів у творчо-академічний процес*

Етап підготовки та функціонал СШІ	Обсяг залучення ШІ (у %, орієнтовно)	Опис конкретних завдань, які виконував ШІ за вашим запитом (промптом)
Планування та структура (генерація тез, побудова скелету роботи, брейнштормінг ідей)		Наприклад: СШІ викори-стано для формування 3 варіантів структури розділу 2. Фінальний план затверджено викладачем.
Робота з текстом та стилем (лінгвістична корекція, виправлення помилок, перефразування)		Наприклад: Текст підрозділу 1.3 завантажено для виправлення граматичних помилок та покращення наукового стилю.
Переклад матеріалів (переклад іноземних джерел або анотації роботи)		Наприклад: Переклад анотації до роботи англійською мовою виконано через DeepL з подальшим ручним редагуванням.
Обробка даних / Код (генерація скриптів, оптимізація формул, первинний аналіз масивів)		Наприклад: Сгенеровано Python-скрипт для парсингу відкритих статистичних даних з метою формування діаграми 2.1.
Візуалізація / Медіа (створення ілюстрацій, схем, дизайну слайдів презентації)		Наприклад: Створено концептуальну схему взаємодії суб'єктів ринку в Midjourney для додатку В.

*Заповнюється обов'язково, якщо у попередньому пункті обрано варіант «ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ». Опишіть характер взаємодії з алгоритмом.

Опис ключових промптів (інженерія запитів)**

1. Промпт для СШІ:
   «_____»

2. Промпт для СШІ:
   «_____»

** Наведіть 1–2 приклади найбільш складних або визначальних запитів (промптів), які ви формулювали для СШІ для отримання аналітичних результатів, використаних у роботі

Юридичні запевнення та персональна відповідальність автора

Офіційне зобов'язання автора роботи:

1. Я підтверджую, що всі висновки, аналітичні узагальнення, критичні оцінки та рекомендації, викладені в роботі, є результатом моєї особистої інтелектуальної праці та критичного мислення.
2. СШІ не використовувався мною для заміщення моєї ролі як автора (генеративного плагіату).
3. Я гарантую, що робота не містить текстових чи фактичних викривлень («академічних галюцинацій»), вигаданих джерел літератури чи сфальсифікованих статистичних даних, породжених ШІ.
4. Я надаю згоду на перевірку моєї роботи та цієї Декларації як автоматизованими системами детекції ПУЕТ, так і шляхом проведення усної верифікаційної співбесіди (етичного колоквіуму).

Я усвідомлюю, що приховування факту використання СШІ, надання недостовірних відомостей у цій Декларації або делегування ШІ-моделям виключних функцій автора кваліфікується як грубе порушення академічної доброчесності та тягне за собою правові наслідки, визначені ст. 42 Закону України «Про вищу освіту» та внутрішніми нормативними актами ПУЕТ (включно з незарахуванням роботи, недопуском до захисту або відрахуванням).

«____» _____ 2026 р. _____ _____
(Підпис автора) *(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

Рішення наукового керівника / відповідального викладача: Декларацію прийнято, характер використання СШІ відповідає вимогам Силабусу дисципліни / методичним рекомендаціям програми.

«____» _____ 2026 р. _____ _____
(Підпис) *(ПІБ викладача)*

ДОДАТОК 2
ПРИКЛАДИ ДОПУСТИМОГО ТА НЕДОПУСТИМОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ.

Цей Додаток є невід'ємною частиною Положення та слугує практичним інструментом для тлумачення норм академічної доброчесності та корпоративної етики науково-педагогічними, педагогічними, науковими працівниками, адміністрацією та здобувачами освіти Університету.

1. Освітній процес та навчальна діяльність здобувачів освіти

Межею між допустимим та недопустимим використанням СШІ у навчанні є збереження ролі студента як суб'єкта мислення.

Сфера контролю / Тип завдання	Допустиме використання (AI-Assisted)	Недопустиме використання (AI-Generated)
Есе, реферати, аналітичні записки, творчі роботи	– Пошук ідей для розкриття теми (брейнштормінг); – Побудова структурного плану (скелету) майбутнього тексту; – Виправлення стилістичних та граматичних помилок у власному тексті; – Пошук синонімів та перефразування складних авторських конструкцій для покращення сприйняття.	– Генерація повного тексту роботи або цілих розділів за допомогою промптів типу «напиши есе на тему...»; – Копіювання згенерованого тексту без критичного аналізу, переробки та обов'язкового декларування у Декларації (Додаток 1); – Використання СШІ в умовах повної заборони, встановленої Силабусом.
Виконання практичних, розрахункових та лабораторних робіт	– Пояснення складних теоретичних концепцій, алгоритмів або формул на простих прикладах (функція «персонального репетитора»); – Генерація тренувальних завдань чи тестів для самоперевірки перед модульним контролем.	– Автоматичне розв'язання ситуаційних чи математичних задач за допомогою завантаження умов/скриншотів у СШІ; – Використання систем комп'ютерного зору СШІ для розв'язання тестів під час поточного чи підсумкового контролю в системі дистанційного навчання.
Програмування, написання та тестування коду	– Пошук логічних помилок (багів) у власному написаному коді; – Генерація базових шаблонів коду або роз'яснення призначення окремих функцій бібліотек (із обов'язковим коментуванням у коді, які саме рядки створені за допомогою СШІ).	– Повна генерація програмного продукту, скрипту, архітектури бази даних або вебсторінки з подальшою видачею її за власну індивідуальну роботу; – Приховане використання ШІ-асистентів під час лабораторного чи екзаменаційного захисту програмного проєкту.

2. Науково-дослідна діяльність (для здобувачів вищої освіти, аспірантів, докторантів, педагогічних, науково-педагогічних працівників)

У науковій діяльності ключовими є авторство висновків, достовірність емпіричних даних та повага до інтелектуальної власності інших дослідників.

Етап наукового дослідження	Допустиме використання (AI-Assisted)	Недопустиме використання (AI-Generated)
Робота з науковою літературою та джерелами	– Автоматизований пошук релевантних наукових публікацій у міжнародних базах за ключовими словами; – Створення коротких рефератів (summaries) великих за обсягом іноземних статей для швидкого ознайомлення з суттю дослідження.	– Використання сгенерованих СШІ списків літератури без їх фізичної перевірки (так звані «академічні галюцинації»); – Пряме копіювання оглядів літератури, сформованих чатботами, що кваліфікується як прихований плагіат.
Обробка результатів та аналітика	– Використання СШІ для написання макросів, скриптів автоматизації розрахунків у Excel або SPSS; – Форматування та групування масивів первинних (зібраних людиною) даних для подальшого аналізу.	– Фабрикація та фальсифікація емпіричних даних (наприклад, запит до СШІ: «згенеруй масив відповідей 200 респондентів для анкети про маркетинг»); – Доручення СШІ формулювання наукової новизни, висновків та рекомендацій дослідження.
Наукові публікації		Жодна система штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT, Claude, Gemini) не може бути вказана як співавтор наукової статті, тез доповідей чи монографії, оскільки СШІ не може нести юридичну та моральну відповідальність за зміст публікації та не володіє суб'єктністю авторського права.

3. Організаційно-адміністративна та комунікаційна діяльність

Застосування СШІ у роботі підрозділів ПУЕТ має оптимізувати процеси, але не повинно створювати ризиків для репутації та інформаційної безпеки Університету.

Напрям адміністрування	Допустиме використання (AI-Assisted)	Недопустиме використання (AI-Generated)
Підготовка офіційних та робочих документів	– Створення первинних проєктів (чернеток) положень, інструкцій, наказів за чітко наданою структурою; – Редагування офіційно-ділового стилю документів, усунення тавтологій та канцеляризмів.	– Створення та підписання юридичних документів (угод, контрактів, відповідей на претензії) на основі шаблонів СШІ без суцільної перевірки юридичним відділом; – Завантаження в публічні СШІ наказів з кадрових питань, що містять ПІБ, реєстраційні номери документів та інші персональні дані.
Інформаційні матеріали (промо, flyers, буклети, SMM)	– Генерація ідей для рекламних кампаній освітніх програм (зокрема соціальних та ветеранських проєктів ПУЕТ); – Створення драфтів описів для Euro-flyers і буклетів англійською чи іншими мовами з подальшим ручним РЕМТ-	– Публікація офіційних інформаційних повідомлень про діяльність Університету, які містять неперевірені маркетингові або статистичні показники, згенеровані алгоритмом; – Використання ШІ-зображень (візуальних креативів) із викривленою або некоректною символікою ПУЕТ, що

	перекладом.	шкодить іміджу бренду.
Оцінювання та зворотний зв’язок (для викладачів)	– Створення варіантів екзаменаційних білетів, кейсів, відкритих запитань на основі затвердженої робочої програми дисципліни; – Формування банків тестових завдань для системи дистанційного навчання.	– Повне делегування СШІ оцінювання творчих або відкритих робіт студентів (наприклад, виставлення оцінок за есе шляхом завантаження тексту в чатбот без особистого вичитування викладачем); – Написання автоматизованих ШІ-відгуків на курсові чи дипломні роботи.

4. Інформаційна безпека та конфіденційність (Граничні обмеження)

Абсолютно недопустимим та таким, що тягне за собою дисциплінарну (а в окремих випадках — кримінальну чи цивільно-правову) відповідальність, є завантаження в будь-які СШІ загального користування таких категорій даних:

1. Персональні дані: списки студентів, працівників, абітурієнтів із зазначенням їхніх паспортних даних, реєстраційних номерів облікових карток платників податків (РНОКПП), номерів телефонів, домашніх адрес, відомостей про стан здоров’я чи пільгові статуси (зокрема статус учасника бойових дій або ветерана).
2. Конфіденційна фінансова інформація: кошториси Університету до їх офіційного оприлюднення, штатні розписи, дані про розміри заробітних плат та преміальних виплат, комерційні пропозиції партнерів, що захищені договорами про нерозголошення (NDA).
3. Автентифікаційні дані: логіни, паролі, API-ключі доступу до внутрішніх інформаційних систем ПУЕТ, баз даних, кабінетів адміністраторів у СДН чи корпоративної пошти.
4. Об’єкти права інтелектуальної власності ПУЕТ до моменту їх публікації: рукописи ще не опублікованих наукових статей, патентні заявки, описи унікальних технологій чи ноу-хау, комерційні проєкти грантових заявок.

ДОДАТОК 3.
РЕКОМЕНДОВАНІ ФОРМУЛЮВАННЯ АТРИБУЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ШІ.

Цей Додаток визначає уніфіковані правила текстового опису та цитування фактів залучення СШІ в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності Університету.

Атрибуція (декларування) є обов'язковою для всіх видів текстових, графічних, цифрових та програмних результатів інтелектуальної праці, якщо вони були отримані за допомогою СШІ.

1. Правила внутрішньотекстового декларування

Залежно від характеру залучення інструментів ШІ, здобувач освіти, науково-педагогічний, педагогічний, науковий працівник зобов'язаний включити до тексту роботи (у вступі, методологічному розділі, підрядкових посиланнях (виносках) або безпосередньо біля відповідного об'єкта) чітке текстове застереження.

Тип залучення СШІ	Рекомендоване типове формулювання для інтеграції в текст	Місце розміщення в роботі
Для лінгвістичного редагування та корекції стилю	«Стилістичне редагування та граматична корекція цього тексту (або Розділу X) здійснені за допомогою системи штучного інтелекту [Назва СШІ, напр., ChatGPT 4o від OpenAI]. Оригінальний зміст, логічна структура та висновки належать автору роботи».	У Вступі до роботи або у першій примітці (виносці) на сторінці відповідного розділу.
Для перекладу тексту з іноземних джерел	«Переклад цитованого джерела (або анотації) з [вказати мову] мови на українську виконано з використанням інструменту штучного інтелекту [Назва СШІ, напр., DeepL Pro] з подальшим смисловим та термінологічним редагуванням автора».	У підрядковій примітці (виносці) до перекладеного фрагмента або у квадратних дужках одразу після цитати.
Для обробки даних та генерації коду/скриптів	«Програмний скрипт для первинної статистичної обробки фінансових показників підприємства (або макрос для Excel) розроблено за допомогою СШІ [Назва СШІ, версія]. Алгоритм перевірено та протезовано автором на релевантність даних».	У тексті розділу, де описується методологія дослідження, або безпосередньо у лістингу коду (як коментар).
Для створення візуальних матеріалів (діаграм, схем, ілюстрацій)	«Графічний матеріал / Концептуальну схему згенеровано (або оптимізовано) за допомогою СШІ [Назва СШІ, напр., Midjourney v6 / Canva AI] за авторським текстовим запитом (промптом)».	Безпосередньо під назвою рисунка (схеми, діаграми) у підписі до ілюстрації.

2. Стандарти оформлення СШІ у списку використаних джерел

Якщо СШІ використовувався як інструмент аналізу, моделювання чи генерації специфічних даних, які безпосередньо вплинули на хід дослідження, або якщо цитуються унікальні аналітичні відповіді чатбота, СШІ має бути відображений у Списку використаних джерел.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЦИТУВАНЬ ШІ

Схема оформлення (шаблон)

Назва запиту або опис згенерованого тексту : [Електронний ресурс] // Назва чат-бота (моделі). — Назва компанії-розробника, Рік. — Режим доступу: URL (дата звернення: ДД.ММ.РРРР). — Назва з екрана.

Приклади оформлення у списку джерел

Варіант А: Якщо ви цитуєте конкретну відповідь на ваш запит

Текст відповіді на запит «Перспективи розвитку відновлюваної енергетики в Україні» : [Електронний ресурс] // ChatGPT (модель GPT-4o). — OpenAI, 2025. — Режим доступу: https://chatgpt.com/ (дата звернення: 22.12.2025). — Назва з екрана.

Варіант Б: Якщо ви використовуєте посилання на спільний чат (Shared Link)

Аналіз фінансових ризиків підприємства : [Електронний ресурс] // Claude 3.5 Sonnet. — Anthropic, 2025. — Режим доступу: [посилання] (дата звернення: 15.01.2025). — Назва з екрана.

Варіант В: Короткий формат (для посилань у тексті або підрядкових приміток)

ChatGPT (модель GPT-4). OpenAI. URL: https://chat.openai.com (дата звернення: 20.12.2025).

Посилання в самому тексті роботи

У тексті роботи ви робите відсилання до номера у списку літератури, як зазвичай:

«Згідно з результатами генерації тексту за допомогою моделі GPT-4o, було виокремлено три ключові фактори впливу... [14]».

Або:

«Штучний інтелект визначає поняття стійкого розвитку як... [14, с. 1]» (якщо ви роздрукували чи зберегли відповідь у PDF і можете вказати умовну сторінку).

ІНШІ СТИЛІ

Стиль APA (7-ме видання)

Стиль APA розглядає генеративний ШІ як особисте спілкування або програмне забезпечення. Оскільки відповіді не є загальнодоступними та змінюються, у Список літератури запис не додається.

Цитата в тексті

Формат: (Назва моделі, Дата генерації)

Приклад:

Сучасні дослідження стверджують, що основним викликом у розробці ШІ є його "здатність до самонавчання без втрати послідовності в роботі" (ChatGPT, 2025).

Запис у Список літератури

Для APA 7-го видання пряме посилання на згенерований текст у Списку літератури зазвичай не потрібне, але ви повинні вказати джерело в тексті. Однак, якщо ви повинні надати запис (наприклад, за вимогою установи), використовуйте формат програмного забезпечення/моделі:

Формат: Автор. (Рік). Назва моделі (Версія) [Велика мовна модель]. URL-адреса.
Приклад:
OpenAI. (2024). ChatGPT (GPT-4) [Велика мовна модель]. https://openai.com/chatgpt

Стиль MLA (9-те видання)

MLA розглядає ШІ як інструмент і вимагає детального опису запиту (промпта).
Цитата в тексті
Формат: ("Перші слова з промпта" або Прізвище автора/Назва моделі)
Приклад:
Аргумент про переваги квантових обчислень був деталізований як "прорив у швидкості опрацювання даних" (OpenAI).

Запис у Список цитованих робіт (Works Cited)
MLA вимагає, щоб ви вказали назву промпта (в лапках), назву моделі курсивом, дату, компанію та URL-адресу.
Формат: "Промпт або перші слова відповіді". Назва моделі. Версія. Компанія, Дата генерації/доступу, URL-адреса.
Приклад:
"Опишіть у двох абзацах переваги квантових обчислень". ChatGPT. GPT-4. OpenAI, 15 грудня 2025 р., [посилання].

Стиль Chicago (17-те видання)

Чиказький стиль рекомендує оформлювати цитування ШІ як особисте спілкування або нотатку.
Цитата в тексті (Система "Примітки та Бібліографія")
Формат (Примітки): У виносці вказується розробник, назва моделі, дата та URL-адреса (якщо доступно).
Приклад (Виноска):
ChatGPT, відповідь на "Поясни теорему Гьоделя", OpenAI, 15 грудня 2025 р.
Короткий формат після першої згадки: ChatGPT, відповідь на "Поясни теорему Гьоделя".

Запис у Бібліографії
У Бібліографію, як і в APA, запис зазвичай не додається, оскільки відповіді не є загальнодоступними та унікальні для вашої взаємодії. Це має бути зазначено лише у виносці.
Однак, якщо ви вирішили додати це як програмне забезпечення/нотатку (що є рідкістю):
Формат: Автор/Розробник. "Назва моделі." Дата відповіді. Згенеровано за допомогою Назва моделі (Версія), URL-адреса.
Приклад:
OpenAI. "ChatGPT." 15 грудня 2024 р. Згенеровано за допомогою ChatGPT (GPT-4), https://openai.com/chatgpt.

3. Правила оформлення посилань на тексти діалогів із ШІ (Prompt & Response Logs)

У випадку, коли результати дослідження базуються на тривалій комунікації з ШІ (наприклад, при дослідженні якості відповідей алгоритмів чи лінгвістичному аналізі), автор зобов’язаний надати доступ до повної сесії діалогу.

Якщо інтерфейс СШІ підтримує генерацію постійних вебпосилань на діалог (функція *Share Link*), це посилання обов’язково наводиться у виносці або у тексті Декларації:

Приклад: Повний лог взаємодії з моделлю та послідовність використаних промптів доступні за посиланням: https://chatgpt.com/share/abc123xyz (дата звернення: 14.05.2026).

Якщо згенерований матеріал є конфіденційним або пряме посилання недоступне, повний текст запиту (промпту) та відповіді ШІ, що має істотне значення для висновків роботи, виноситься в окремий текстовий Додаток до роботи.

ДОДАТОК 4

ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ШІ В ПУЕТ

1. Етап ініціювання впровадження ШІ

1.1. Ідентифікація «больових точок»: встановлення основних освітніх викликів, де ШІ може бути корисним, встановлення що саме система ШІ намагається покращити.

1.2. Запит на впровадження: процес ініціювання починається з визначення потреби та формування первинного бачення проєкту. Запит на впровадження може йти «знизу вгору» (від викладачів чи студентів) або «зверху вниз» (від ректорату до кінцевих виконавців).

1.3. Формування крос-функціональної робочої групи: До групи мають увійти представники всіх зацікавлених сторін.

1.4. Розробка попередньої концепції: короткого документа, який описує, яку саме систему ШІ пропонується впровадити, як ШІ може подолати ці виклики / розв’язати проблеми.

2. Оцінювання доцільності впровадження

2.1. Технічна доцільність:

– Наявність та якість даних: ШІ потребує даних для навчання або контексту. Встановлюється чи є у проєкту оцифровані, структуровані та чисті дані.

– Архітектура: перевірці підлягають: методи обробки даних, локалізація серверів вендора, наявність шифрування, відповідність ШІ-моделі вимогам законодавства та загрози витоку інформації.

– Інфраструктура: даються відповіді на питання: Де буде розгорнута система? Чи готова поточна LMS (наприклад, Moodle) до інтеграції з ШІ через API? Чи потрібні власні сервери (on-premise) з потужними GPU, чи використовуватимуться хмарні рішення (OpenAI, Microsoft Azure, Google Cloud)?

– Команда підтримки: чи є в ІТ-відділі університету фахівці, здатні підтримувати роботу ШІ-моделей, чи доведеться наймати зовнішніх підрядників?

2.2. Етично-методична експертиза: Комісія з академічної доброчесності оцінює алгоритмічну етичність системи. Перевіряється ризик виникнення системних упереджень, дискримінаційних чинників та механізми маркування згенерованого контенту.

2.3. Економічна доцільність

– Витрати: ліцензії на ПЗ або оплата за токени (API), розробка/кастомізація, навчання персоналу, технічна підтримка.

– Пряма вигода: економія людино-годин (наприклад, ШІ-чат-бот автоматизує 70% типових запитів до деканату, звільняючи час методистів).

– Непряма вигода: підвищення рейтингу університету, залучення більшої кількості абітурієнтів завдяки «інноваційності», зниження відсотка відрахувань студентів через кращу підтримку.

2.4. Організаційна та культурна доцільність

– Готовність до змін: даються відповіді на питання: Чи готові викладачі інтегрувати ШІ у свої курси? Чи виникає опір?

– Потреба в навчанні: скільки часу та ресурсів знадобиться на підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу (курси з промпт-інжинірингу, етики ШІ)?

– Зручність для студентів: Чи покращить це їхній досвід?

2.5. Юридична та етична доцільність

2.5.1. Перевірка відповідності вимогам інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

– Архітектура та локалізація даних: Для критичних процесів університет має обирати або локальні моделі (On-Premise), які розгортаються на серверах ЗВО, або корпоративні ліцензії (Enterprise) з гарантією невиккористання даних для навчання ШІ.

– Політика збереження даних (Data Retention): Чи збирає вендор (постачальник ШІ) історію промптів? Перевіряється відповідність вимогам Закону України «Про захист персональних даних» та європейського GDPR (якщо університет працює з іноземними студентами).

– Контроль доступу (IAM): Хто в університеті має доступ до результатів генерації ШІ? (Наприклад, аналітика успішності студентів не повинна бути доступною іншим студентам).

2.5.2. Оцінка впливу на академічну доброчесність

– Ненадійність ШІ-детекторів: робоча група має зафіксувати, що сервіси перевірки тексту на ШІ (AI Detectors) дають до 20-30% хибнопозитивних результатів (особливо для студентів, які пишуть не рідною мовою). Сліпо довіряти їм не можна.

– Трансформація завдань: оцінюється, наскільки легко ШІ може виконати конкретне завдання «під ключ». Якщо система ШІ закриває 100 % тесту чи есе без зусиль людини, перегляду потребує саме завдання, а не студент.

– Прозорість використання: створення правил цитування ШІ. Якщо студент використовував алгоритми для збору літератури чи редагування коду, він зобов’язаний вказати це у дисклеймері до роботи (із зазначенням моделі та промптів).

– Відповідність регуляторним актам: узгодженість із законодавством.

3. Оцінка ризиків систем ШІ

3.1. Кожен ризик може бути оцінений за шкалою:

– Неприйнятний – наявність хоча б одного такого ризику вказує на неможливість використання такої системи ШІ чи згенерованого нею контенту в закладі вищої освіти.

– Високий – наявність кількох таких ризиків указує або на неможливість використання такої системи ШІ чи згенерованого нею контенту, або на високу ймовірність організаційних, репутаційних чи інших втрат закладу

вищої освіти, якщо така система ШІ чи згенерований нею контент будуть використані.

– Середній – потенційно є середня ймовірність організаційних, репутаційних чи інших втрат закладу вищої освіти, якщо така система ШІ чи згенерований нею контент будуть використані, проте такі втрати навряд чи вплинуть на діяльність закладу вищої освіти в довгостроковій перспективі.

– Низький – низька ймовірність негативних наслідків для закладу вищої освіти, якщо така система ШІ чи згенерований нею контент будуть використані.

Для практичного управління робоча група університету складає Реєстр ризиків, де кожна загроза оцінюється за шкалою від 1 до 5 за двома параметрами: Ймовірність (P) та Вплив (I). Рівень ризику визначається як їхній добуток (P x I).

Таблиця

Реєстр ризиків систем ШІ

Сценарій / Ризик	Ймовірність (1-5)	Вплив (1-5)	Рівень ризику	Стратегія мінімізації

3.2. Політика реагування на ризики ШІ в університеті

– Уникнення ризику (Avoidance): Повна заборона використання конкретного інструменту. Наприклад, заборона використання ШІ-систем розпізнавання емоцій під час іспитів через високі етичні ризики та недоведену наукову точність.

– Мінімізація (Mitigation): Розробка технічних та організаційних «запобіжників». Це основний шлях для більшості систем. Включає обов’язковий принцип Human-in-the-loop (Ші лише пропонує рішення, але остаточне рішення — оцінку, зарахування, догану — затверджує людина).

– Перенесення ризику (Transfer): Перекладання фінансової та юридичної відповідальності на третю сторону. Досягається шляхом підписання жорстких Enterprise-контрактів із сертифікованими розробниками, де чітко прописані штрафи за витік даних або порушення авторських прав.

– Прийняття ризику (Acceptance): Застосовується до низьких ризиків, витрати на усунення яких перевищують можливі збитки (наприклад, ризик того, що ШІ зробить стилістичну помилку в привітанні до Дня студента в соцмережах університету).

4. Визначення статусу систем ШІ.

За результатами аналізу робоча група складає фінальний звіт. Кожному ШІ-інструменту або сценарію його використання присвоюється офіційний юридичний статус в університеті:

Статус системи	Критерії та умови	Приклади систем / Сценаріїв
Рекомендована	Повністю безпечна, захищена, стимулює розвиток навичок. Дані не виходять назовні.	Внутрішній ШІ-помічник для пошуку по бібліотеці ВНЗ; інструменти автоматичного транскрибування лекцій.

Дозволена	Можна використовувати вільно, але з дотриманням правил цитування. Інструмент загального призначення.	ChatGPT, Claude або Gemini для брейнштормінгу, покращення стилістики власних текстів, допомоги у написанні коду.
Обмежена	Використання дозволене виключно під жорстким контролем людини (Human-in-the-loop). Високий ризик помилки.	ШІ для первинного скринінгу есе на плагіат; системи автоматизованого прокторингу (контролю на іспитах); ШІ-оцінювання тестів.
Заборонена	Повне табу. Пряме порушення закону, прав людини або повне руйнування сенсу навчання	Системи ШІ для розпізнавання емоцій студентів під час пар; генерація дипломних робіт «під ключ»; використання публічних ШІ з передачею конфіденційних даних досліджень.

Залежно від архітектури та правового статусу використання, впровадження СШІ в ПУЕТ класифікується за трьома рівнями:

Рівень впровадження	Технічна модель розгортання	Орган, що приймає рішення про допуск
Рівень 1: Загальноуніверситетський (Інституційні СШІ)	Корпоративні ліцензії, власні виділені сервери або закриті API-інтеграції для всього Університету.	Вчена рада Університету за поданням Ректорату.
Рівень 2: Спеціалізований (Професійно-галузеві інструменти)	ШІ-сервіси для конкретних спеціальностей (напр., ШІ-генератори коду для ІТ або дизайн-платформи).	Проректор з науково-педагогічної роботи (на основі технічного висновку ІТ-служби).
Рівень 3: Експериментальний (Науково-дослідницькі плагіни)	Тимчасовий доступ у межах окремого міжнародного гранту чи дисертаційного дослідження.	Проректор з науково-педагогічної роботи (на основі технічного висновку ІТ-служби).

5. Реєстр дозволених СШІ в ПУЕТ та правила його ведення

5.1. З метою координації процесів цифровізації ПУЕТ формує та публічно оприлюднює на офіційному вебсайті Реєстр санкціонованих та інституційних систем штучного інтелекту ПУЕТ (далі - Реєстр).

5.2. Реєстр дозволених систем штучного інтелекту ПУЕТ є офіційним електронним переліком програмного забезпечення, сервісів, платформ та алгоритмічних моделей, які пройшли процедуру технічного, етичного та правового аудиту й офіційно допущені до використання в освітній, науковій та адміністративно-господарській діяльності Університету.

5.3. Метою ведення Реєстру є систематизація цифрового інструментарію ПУЕТ, забезпечення прозорості у виборі технологій ШІ, захист персональних даних учасників освітнього процесу, а також створення єдиного верифікованого джерела інформації для запобігання академічній недоброчесності.

5.4. У Реєстрі для кожної системи зазначається: офіційна назва, поточна версія алгоритму, сфера дозволеного використання в Університеті (навчальна, наукова, адміністративна) та наявні обмеження.

5.5. Використання систем, які не внесені до Реєстру або щодо яких діє тимчасова заборона (через виявлені вендорські вразливості чи зафіксовані факти масового генеративного шахрайства), у ПУЕТ забороняється і трактується як порушення цього Положення.

5.6. Структура та обов’язкові інформаційні поля Реєстру

Реєстр ведеться в електронному вигляді. Кожен запис про СШІ повинен містити вичерпний набір юридично-технічних параметрів, структурованих за такими обов’язковими полями:

Назва інформаційного поля	Зміст та правові параметри поля
Ідентифікаційний код запису	Унікальний реєстраційний номер у форматі *ПУЕТ-ШІ-XXXX*.
Торгова назва та розробник	Офіційне найменування СШІ (напр., Claude) та компанія-вендор (напр., Anthropic).
Допущена версія (реліз)	Специфікація конкретної версії ядра або моделі, що пройшла перевірку.
Функціональний профіль	Дозволена категорія використання (текстова генерація, аналіз даних, дизайн тощо).
Рівень інституційного доступу	Статус ліцензії (загальноуніверситетська корпоративна, кафедральна, обмежена вільна).
Цільова аудиторія (суб’єкти)	Категорії користувачів, яким дозволено доступ (викладачі, студенти, адміністрація).
Юридичні обмеження (застереження)	Особливі умови (напр., заборона введення персональних даних, комерційних таємниць).
Підстава для внесення	Номер і дата Наказу Ректора ПУЕТ про допуск системи до експлуатації.

5.7. Процедура внесення відомостей, актуалізації та виключення СШІ з Реєстру

Адміністративний цикл управління життєвим циклом СШІ в Реєстрі здійснюється у суворій послідовності дій для мінімізації правових та інфраструктурних ризиків:

1. Отримання позитивних експертних висновків: Обов’язкова передумова.

СШІ вноситься до Реєстру виключно за наявності двох затверджених документів: технічного висновку Інформаційного центру (ІЦ) та акту відповідності Комісії з академічної доброчесності ПУЕТ.

2. Видання розпорядчого акту Ректора: Санкціонування.

На підставі рішення Вченої ради видається Наказ Ректора про затвердження змін або доповнень до Реєстру. Наказ є єдиною юридичною підставою для модифікації бази даних.

3. Технічна реєстрація у базі даних: Внесення даних.

Адміністратор Реєстру (визначений співробітник ІЦ) протягом 3 робочих днів з моменту підписання Наказу вносить відомості про нову СШІ до внутрішньої бази, присвоюючи унікальний ідентифікаційний код.

4. Синхронізація та публікація відкритих даних: Оприлюднення.

Оновлена версія Реєстру публікується у відкритому доступі на офіційному вебпорталі ПУЕТ.

5.8. Правила тимчасового блокування та виключення СШІ з Реєстру

СШІ підлягає негайному тимчасовому блокуванню в Реєстрі (зміна статусу на *«Призупинено»*) у разі виявлення таких обставин:

- Офіційне повідомлення розробника про критичні вразливості системи, що загрожують витоком даних користувачів;
- Фіксація фактів генеративних помилок ("галюцинацій" ШІ), які масово дезінформують студентів у межах навчального процесу;
- Зміна політики конфіденційності вендора, що суперечить Закону України «Про захист персональних даних».

СШІ повністю виключається з Реєстру (переноситься до архіву без права подальшого використання) на підставі Наказу Ректора у випадку припинення підтримки продукту розробником, визнання технології небезпечною на державному чи міжнародному рівні, або у разі розірвання ліцензійних угод між ПУЕТ та постачальником послуг.

5.9. Відповідальність та контроль за веденням Реєстру

Персональну відповідальність за технічний стан, цілісність даних, регулярне резервне копіювання та захист Реєстру від кібератак покладено на Директора Інформаційного центру ПУЕТ.

Моніторинг дотримання користувачами вимог щодо використання виключно зафіксованих у Реєстрі СШІ покладається на керівників структурних підрозділів (деканів факультетів, завідувачів кафедр, начальників управлінь та відділів ПУЕТ).

6. Навчально-методичний супровід та сертифікація користувачів

6.1. Навчально-методичний супровід використання СШІ в ПУЕТ є безперервним процесом, спрямованим на формування цифрової та алгоритмічної компетентності науково-педагогічних, педагогічних, наукових, адміністративних працівників та здобувачів вищої освіти.

6.2. Будь-яке використання СШІ у межах конкретної навчальної дисципліни має бути чітко зафіксоване в її силабусі (робочій програмі) із визначенням дозволеної межі використання (від повної заборони до обов’язкового застосування) та критеріїв оцінювання робіт, виконаних із залученням ШІ.

6.3.Впровадження будь-якої інституційної СШІ обов’язково супроводжується розробкою цільових методичних рекомендацій (інструкцій користувача) та інтеграцією відповідних навчальних модулів з промпт-інжинірингу до програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ПУЕТ.

6.4. Сертифікація користувачів СШІ

З метою забезпечення належного рівня етичної та технічної грамотності, запобігання кіберзагрозам та академічній недоброчесності, в ПУЕТ запроваджується дворівнева система внутрішньої сертифікації для отримання доступу до інституційних ресурсів ШІ:

Рівень сертифікації	Цільова аудиторія	Набуті компетентності	Обсяг прав та доступу
Рівень А: Базова грамотність	Обов'язковий для всіх здобувачів освіти, та науково-педагогічних, педагогічних, наукових, адміністративних працівників.	Розуміння етичних норм, правил атрибуції цитування, базових принципів промптингу та обмежень ШІ.	Доступ до безкоштовних інституційних ШІ-асистентів, право використовувати ШІ у навчальних роботах згідно з силабусом.
Рівень Б: Професійний	Обов'язковий для науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників, дослідників та співробітників, які працюють з аналітикою даних.	Глибокі навички промпт-інжинірингу, тонке налаштування моделей, аудит згенерованого коду, управління безпекою даних.	Пріоритетний доступ до платних корпоративних ліцензій ПУЕТ, право бути Аі-Ментором.

Зважаючи на високу швидкість оновлення мовних та дифузійних моделей, строк дії сертифікатів Рівня Б становить 2 (два) роки з моменту видачі. По завершенню цього строку НПП зобов'язаний пройти скорочену процедуру ресертифікації (апгрейд-модуль).

У разі виявлення фактів систематичного порушення користувачем правил кібербезпеки (введення конфіденційних даних ПУЕТ у публічні моделі) або сприяння академічній недоброчесності, рішенням Комісії з академічної доброчесності ПУЕТ такий користувач може бути позбавлений сертифіката та інституційного доступу до СШІ без права повторного проходження сертифікації протягом одного календарного року.

6.5. Процедура проходження сертифікації та життєвий цикл доступу

Процес сертифікації користувача та активації розширених прав використання СШІ в інфраструктурі Університету регламентується такою послідовністю дій:

Етап 1 Проходження спеціалізованого навчального курсу

Користувач проходить навчання на внутрішній платформі ПУЕТ за сертифікаційною програмою. Програма включає теоретичні модулі з авторського права, кібербезпеки та методології промптингу.

Етап 2 Складання кваліфікаційного тестування та практичного кейсу

Автоматизована перевірка теоретичних знань (мінімальний поріг - 85% правильних відповідей) та захист практичного завдання (демонстрація побудови коректного промпту та оформлення атрибуції результатів).

Етап 3 Генерація цифрового сертифіката та верифікація профілю

У разі успішного складання, система автоматично генерує іменний цифровий сертифікат із внесенням запису до Єдиного інституційного реєстру сертифікованих користувачів ШІ ПУЕТ. Інформація синхронізується з особистим кабінетом викладача/студента.

Етап 4 Активація корпоративних ліцензій та доступ до API

На підставі даних сертифіката ІЦ здійснює автоматичну авторизацію облікового запису користувача у платних або закритих інституційних СШІ ПУЕТ (надання токенів, виділення обчислювальних квот).

6.6. Інститут академічних менторів із питань ШІ (AI Mentors)

Адміністрація Університету забезпечує функціонування інституту академічних менторів із питань ШІ (AI Mentors) - сертифікованих співробітників Центру інформаційних технологій та провідних кафедр, які успішно пройшли сертифікацію Рівня Б та надають первинну консультаційну та технічну підтримку викладачам і студентам щодо коректного налаштування робочих профілів СШІ.

До безпосередніх функціональних обов’язків AI-Ментора належать:

– Консультування колег та студентів щодо технічних аспектів інтеграції ШІ в конкретні дисципліни;

– Первинний розгляд спірних ситуацій, пов’язаних із підозрою у несанкціонованому використанні ШІ (AI-Plagiarism) або порушенні правил атрибуції;

– Проведення регулярних внутрішніх воркшопів та семінарів для актуалізації навичок працівників кафедри.

7. Періодичний перегляд доцільності використання впроваджених систем ШІ.

Дане положення передбачає два типи перевірки системи: плановий та позаплановий (тригерний).

5.1. Плановий перегляд. Частота встановлюється залежно від рівня ризику системи, визначеного під час її класифікації:

– Високий ризик / Обмежені системи переглядаються щосеместрово (кожні 6 місяців).

– Низький ризик / Рекомендовані системи переглядаються щорічно.

5.2. Позаплановий (тригерний) перегляд. Проводиться негайно у разі виникнення будь-якої з таких подій:

– Отримання більше 10 % обґрунтованих скарг від студентів або викладачів на якість роботи ШІ за один місяць.

– Будь-який зафіксований інцидент безпеки (спроба зламу, витік даних).

– Кардинальна зміна цінової чи ліцензійної політики з боку постачальника ШІ.

– Внесення змін до законодавства України або міжнародних стандартів, що регулюють використання технологій ШІ.

За результатами періодичного перегляду Комітет готує висновок для Вченої ради чи ректорату. Норма передбачає чотири можливі сценарії:

Рішення	Умови прийняття	Наслідки для системи
Продовження експлуатації	Система демонструє високу ефективність, ризики мінімальні, KPI виконуються.	Дозвіл на роботу до наступного планового перегляду без змін.
Модернізація (Оновлення)	Система корисна, але технічно застаріла або має зсув моделей.	Тимчасове обмеження використання для переналаштування, зміни prompt-інженерії або переходу на новішу версію моделі (API).
Зміна статусу в Реєстрі	Виявлено нові ризики (наприклад, викладачі скаржаться на масове списування через цей інструмент).	Переведення системи, наприклад, зі статусу «Дозволена» у статус «Обмежена» (використання лише під суворим контролем викладача).
Виведення з експлуатації	Витрати перевищують користь, з’явилися кращі альтернативи, або система несе критичні загрози безпеці/академічній доброчесності.	Повне відключення системи, розірвання контракту з вендором, видалення даних з її серверів.

ДОДАТОК 5

КРИТЕРІЇ АВТОРИЗАЦІЇ ТА ЧЕКЛІСТ ОЦІНКИ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУЕТ

Цей додаток визначає обов'язкові критерії, якими повинні керуватися науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники, адміністративний персонал та здобувачі вищої освіти під час вибору та впровадження інструментів генеративного штучного інтелекту (GenAI) для використання в освітньому процесі, науковій чи адміністративній діяльності університету.

1. Категоричні заборони (Юрисдикція та безпека) З метою забезпечення національної та інформаційної безпеки, використання систем ШІ підлягає суворій перевірці на предмет походження розробника. **Суворо забороняється** (маркер «неприйнятного ризику») використання систем ШІ, програмного забезпечення або їхніх окремих компонентів, якщо:

- Країною реєстрації розробника, місцем провадження його основної діяльності або місцем розташування серверів/хмарних сховищ є держава-агресор (Російська Федерація) або держави, що перебувають під санкціями (Республіка Білорусь, Ісламська Республіка Іран, КНДР).
- Кінцевими бенефіціарними власниками компанії-розробника є резиденти зазначених вище держав або особи, що перебувають під українськими чи міжнародними санкціями.
- Система ШІ співпрацює з урядами держав з неприйнятними ризиками або передає їм дані користувачів.

2. Захист персональних даних та конфіденційність Будь-яка система ШІ, що застосовується для обробки університетських даних, повинна відповідати Закону України «Про захист персональних даних» та європейському регламенту GDPR.

- **Мінімізація даних:** Забороняється вводити в публічні системи ШІ (наприклад, базові безкоштовні версії ChatGPT, Claude, Gemini) конфіденційну інформацію, комерційну таємницю університету, неопубліковані результати досліджень, а також персональні дані студентів чи працівників (імена, оцінки, фінансові дані, контактну інформацію).
- **Відмова від тренування моделей:** Пріоритет надається тим корпоративним або освітнім версіям ШІ-систем, які дозволяють адміністративно вимкнути функцію використання введених користувачами даних (промптів) для подальшого навчання (тренування) моделей ШІ розробника. Якщо використовується публічна версія, користувач зобов'язаний вручну вимкнути збереження історії чатів та тренування моделі у налаштуваннях профілю.

3. Ліцензійні умови та авторське право (*Sui Generis*) Перед початком використання інструменту ШІ користувач зобов'язаний ознайомитися з Умовами користування сервісом (Terms of Service / EULA).

- **Права на згенерований контент:** Згенеровані ШІ матеріали не є об'єктами традиційного авторського права, а охороняються правом особливого роду (*sui generis*). Користувач повинен переконатися, що ліцензія обраної системи дозволяє використовувати згенерований контент у некомерційних, освітніх або наукових цілях.
- **Відповідальність за порушення:** Обрана система ШІ не повинна генерувати контент, що візуально, аудіально або текстуально порушує права інтелектуальної власності третіх осіб (захищені торговельні марки, запатентовані розробки, авторські тексти без цитування). Відповідальність за подальше використання такого контенту несе кінцевий користувач в університеті.

ЧЕКЛІСТ для оцінки доцільності використання системи ШІ

(Рекомендовано для завідувачів кафедр, керівників структурних підрозділів та ІТ-відділу перед запровадженням нового ШІ-інструменту в роботу підрозділу)

Блок 1: Функціональність та відповідність цілям

- [ ] Чи відповідає функціонал системи конкретним освітнім, науковим або адміністративним потребам (наприклад, розробка навчальних планів, аналіз даних, генерація тестових завдань)?
- [ ] Чи підтримує система українську мову (інтерфейс та здатність коректно обробляти україномовні запити)?
- [ ] Чи наявні інструменти інклюзивності (наприклад, підтримка голосового введення/озвучення тексту для осіб з особливими освітніми потребами)?

Блок 2: Безпека та прозорість

- [ ] Чи підтверджено, що розробник та сервери системи НЕ пов’язані з РФ, РБ, Іраном чи КНДР?
- [ ] Чи передбачає політика конфіденційності розробника можливість видалення даних та відмови від використання промптів для тренування моделі?
- [ ] Чи забезпечує розробник прозорість щодо того, на яких базах даних тренувалася модель (уникнення упередженості та дискримінації)?

Блок 3: Вартість, ліцензування та інтеграція

- [ ] Чи наявна безкоштовна версія або спеціальні пільгові умови (Education license) для закладів вищої освіти?
- [ ] Якщо система платна, чи відповідає її вартість закладеному бюджету підрозділу і чи можлива оплата з рахунків установи?
- [ ] Чи потребує система спеціальних технічних ресурсів або тривалого навчання персоналу для її опанування?
- [ ] Чи дозволяють Умови користування (Terms of Service) застосовувати згенерований контент в офіційній діяльності університету без ризику судових позовів від розробника?

ДОДАТОК 6

РЕГЛАМЕНТ УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ШІ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУЕТ

1. Подання заявки та первинний скринінг: Етап 1: Ініціація.

Будь-яка кафедра, факультет або адміністративний підрозділ заповнює стандартну форму-заявку. У ній зазначається: назва ШІ-інструменту, мета використання (наприклад, *«автоматизація перевірки есе з англійської мови»*), потенційна аудиторія та джерело фінансування. Комітет із питань ШІ проводить первинний відбір: якщо інструмент відверто порушує авторські права чи є небезпечним, заявка відхиляється одразу.

2. Комплексна експертиза та аудит ризиків: Етап 2: Аналіз

Заявка передається профільним експертам для паралельної оцінки за трьома напрямками:

- **ІТ-безпека:** перевіряє, де зберігатимуться дані та як налаштована інтеграція (API).
- **Юридичний відділ:** оцінює відповідність вимогам захисту персональних даних та ліцензійні умови вендора.
- **Науково-методична рада:** аналізує вплив на якість освіти та академічну доброчесність (чи не призведе це до деградації критичного мислення студентів).

3. Обмежене пілотне тестування (Пісочниця): Етап 3: Експеримент.

Університет ніколи не впроваджує систему одразу на весь заклад. Інструмент розгортається у тестовому режимі (**AI Sandbox**) для обмеженої групи: наприклад, один викладач та дві групи студентів.

Мета пілоту — зібрати реальні фідбеки: чи справді ШІ економить час, чи часто він «галюцинує», чи зручний інтерфейс і чи не намагаються студенти його обдурити.

4. Формування фінального кейсу: Етап 4: Скоринг.

Комітет із питань ШІ збирає результати пілоту та висновки експертів в один документ. Складається фінальна матриця оцінювання (скоринг), про яку йшлося раніше. Інструменту офіційно присвоюється один із чотирьох статусів (*рекомендовано, дозволено, обмежено* або *заборонено*). Готується проєкт рішення для вищого керівництва.

5. Колегіальне затвердження та легалізація: Етап 5: Легітимізація.

Рішення виноситься на розгляд Вченої ради університету або Ректорату. Після обговорення відбувається голосування. У разі позитивного рішення:

1. Ректор підписує Наказ про офіційне впровадження.
2. Інструмент додається до Реєстру дозволених ШІ-систем університету.
3. Юридичний відділ підписує офіційний контракт із постачальником послуг (якщо це платне або корпоративне рішення).

Процес не завершується після п’ятого кроку. Кожен впроваджений ШІ-інструмент підлягає щорічному перегляду. Якщо через рік виявиться, що студенти стали гірше засвоювати матеріал або вендор ШІ змінив політику конфіденційності й тепер збирає промпти для відкритих баз, статус системи в Реєстрі може бути миттєво змінено з «Рекомендовано» на «Обмежено» або навіть «Заборонено».

ДОДАТОК 7

ТАБЛИЦЯ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ЗВЕРНЕННЯ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИКОРИСТАННЯ СШІ В УНІВЕРСИТЕТІ

Категорія суб'єктів	Тип суб'єкта	Типові предмети звернення	Канал фіксації
Внутрішні суб'єкти	Здобувачі вищої освіти (усіх рівнів) Науково-педагогічні, педагогічні, наукові працівники Адміністративний та технічний персонал	ШІ-шахрайство під час іспитів; Прихована генерація кваліфікаційних робіт колегами/одногрупниками; Фейковий або дискримінаційний ШІ-контент.	Письмова заява на ім'я завідувача кафедри/декана; Електронна форма на Хабі академічної доброчесності; Скринька довіри.
Зовнішні суб'єкти	Наукові рецензенти та опоненти; Академічні партнери (в т.ч. міжнародні); Стейкхолдери та роботодавці; Автори, чиї права порушено (плагіат/ дипфейки).	Виявлення штучного плагіату в наукових статтях чи дипломних роботах на етапі зовнішнього рецензування; Порушення авторських прав ШІ-моделями Університету.	Офіційне звернення на електронну адресу канцелярії Університету; Заява до Комісії з академічної доброчесності.
Уповноважені (структурні) суб'єкти	Консультанти з етики ШІ (AI Mentors); Співробітники ІТ-служби Університету; Члени Комісії з академічної доброчесності.	• Технічні аномалії (масові ШІ-запити з корпоративних акаунтів); Виявлення витоку персональних даних через сторонні СШІ під час моніторингу безпеки.	Внутрішня доповідна записка; Акт технічного аудиту системи безпеки.

ДОДАТОК 8

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ДОКАЗІВ ПОРУШЕННЯ

Категорія доказів	Приклади та джерела	Процесуальний статус та доказова сила
1. Прямі цифрові докази авторства (Найвищий пріоритет)	Повна історія версій та редагувань у хмарних документах (Google Docs, Office 365, Sharepoint); Локальні чи хмарні репозиторії коду з покроковою історію комітів (Git, GitHub, GitLab); Збережені авторизовані логи запитів (промптів) та відповідей з Інституційної СШІ.	Абсолютний доказ. Наявність логування процесу написання тексту протягом тривалого часу (хронологія редагувань) повністю спростовує звинувачення у прихованій генерації та є першочерговою підставою для закриття справи.
2. Експертно-методичні докази (Визначальний пріоритет)	Офіційний висновок наукового керівника чи профільної кафедри; Результати усного етичного колоквіуму (співбесіди з авторкою/автором роботи); Порівняльний аналіз стилю даного тексту з попередніми автентичними роботами особи.	Визначальний статус. Усне підтвердження володіння матеріалом, здатність захистити логіку дослідження та пояснити термінологію повністю нівелюють будь-які непрямі технічні підозри.
3. Програмно-технічні індикатори (Допоміжний пріоритет)	Звіти комерційних та безкоштовних автоматизованих систем (детекторів ШІ-тексту); Невідповідності в метаданих файлу (сторонній автор, аномальні часові мітки); Специфічні текстові аномалії («галюцинації» ШІ, фейкові посилання на літературу).	Допоміжний статус. Мають виключно імовірнісний або орієнтовний характер. Не можуть виступати єдиною, головною або самостійною підставою для визнання особи винною та накладення санкцій

Правила вирішення конфліктів між доказами

Принцип пріоритету людського фактора та процесу над результатом: У разі виникнення суперечностей між різними категоріями доказів, Університет керується правилом безумовного пріоритету доказів найвищого та визначального пріоритетів над доказами допоміжного пріоритету.

Якщо програмний детектор ШІ фіксує високий відсоток ймовірності згенерованого тексту (допоміжний пріоритет), але особа надає безперервну історію редагування файлу в Google Docs за останні три тижні (найвищий пріоритет), технічні показники детектора вважаються хибнопозитивними та повністю ігноруються.

Якщо особа не може надати цифрову історію версій (наприклад, через роботу в офлайн-редакторі), але під час усного колоквіуму (визначальний пріоритет) безпомилково відтворює хід своїх думок, структурує аргументацію та демонструє глибокі знання теми, робота визнається виконаною самостійно.

Допустимість технічних доказів

1. Скриншоти (екранні знімки) інтерфейсів приватних СШІ (наприклад, історія чату в ChatGPT, Claude тощо) вважаються допустимими непрямими доказами лише у разі, якщо вони дозволяють ідентифікувати:

- дату та час ведення діалогу;
- обліковий запис користувача (електронну адресу або ID);
- прямий зв’язок між промптом користувача та фрагментом тексту, який використано в підсумковій роботі.

2. Результати перевірки текстовими детекторами ШІ визнаються допустимими до розгляду Комісією з академічної доброчесності виключно за умови, що перевірка здійснювалася за допомогою програмного забезпечення, офіційно інтегрованого в інформаційний контур Університету або рекомендованого Міністерством освіти і науки України. Перевірка через випадкові публічні вебсайти-детектори не має юридичної сили.

ДОДАТОК 9
ОБ'ЄКТ ТА КРИТЕРІЇ АНАЛІЗУ ПРОМІЖНИХ МАТЕРІАЛІВ

Особа має право надати, а Комісія зобов'язана всебічно вивчити такі матеріали:

Об'єкт аналізу	Що саме перевіряє Комісія	Ознаки самостійного виконання (Автентичність)
Текстові чернетки та плани	Хронологічний розвиток авторської думки, наявність ранніх варіантів структури, рукописних або друкованих тез, ментальних карт.	Наявність логічного прогресу від ідеї до фінального тексту; стилістичні та змістовні правки, внесені автором вручну в процесі роботи.
Джерела та бібліографія	Реальне існування цитованих джерел, відповідність контексту цитування, розуміння автором їхнього змісту (для відсікання ШІ-галюцинацій).	Автор може чітко вказати, з якого саме розділу чи сторінки першоджерела взято складну цитату, статистичні дані або наукову гіпотезу.
Цифрові сліди (Метадані)	Час створення файлу, загальна тривалість редагування, історія змін у локальному програмному забезпеченні або хмарному середовищі.	Нерівномірні проміжки часу між редагуваннями (природний темп письма людини), а не одномоментне вставлення великих масивів готового тексту (копіювання з вікна СШІ).

ДОДАТОК 10
САНКЦІОНОВАНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СШІ У ТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ

Напрям діяльності	Дозволені сценарії використання СШІ	Обов’язкові обмеження та верифікація
Графічний дизайн та візуальні комунікації	Генерація ілюстрацій, рендерів, фонів для презентацій та промо-матеріалів; Розробка мудбордів (moodboards) та концептів Euro-flyers для міжнародних проєктів; Швидке прототипування інтерфейсів вебсторінок Університету.	Забороняється пряме копіювання чужих стилів (Style Mimicking) живих художників/дизайнерів, якщо це порушує їхні авторські права. Візуальний контент має проходити фінальну ручну доробку.
Медіавиробництво та відеомонтаж	Генерація субтитрів, первинний колірний підбір, шумозаглушення аудіо за допомогою ШІ-плагінів; Створення розкадровок (storyboards) для промо-роликів кафедр та Університету; Генерація ліцензійно чистого фонового звукового супроводу (AI music).	Категорично забороняється використання технологій комерційних дипфейків для заміни облич або голосів реальних працівників чи студентів ПУЕТ без їхньої письмової згоди.
Копірайтинг та зв’язки з громадськістю (PR)	Текстовий брейнштормінг, розробка слоганів для вступної кампанії; Адаптація та переклад інформаційних матеріалів (програм реінтеграції, буклетів) іноземними мовами; Написання базових чернеток для публікацій у соціальних мережах Університету.	Обов’язковий детальний фактчекінг та стилістичне редагування тексту людиною. Текст не повинен містити "галюцинацій" СШІ або штампованих генеративних мовних зворотів.

ДОДАТОК 11

РЕГЛАМЕНТ ВИКОРИСТАННЯ СШІ ЗА НАПРЯМАМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Напрям діяльності	Дозволені сценарії використання СШІ	Особливі вимоги та обмеження
Офіційна та внутрішня комунікація	Структурування текстів корпоративних розсилок для студентів та випускників; Формування первинних скриптів та сценаріїв для автоматизованих систем підтримки (чатботів); Корекція стилю та перевірка грамотності офіційних повідомлень.	Забороняється довіряти СШІ генерацію відповідей на офіційні скарги, претензії, адвокатські або судові запити. Такі тексти формуються виключно уповноваженими працівниками юридичного чи адміністративного підрозділу.
Підготовка інформаційних та промо-матеріалів	Написання текстових блоків для буклетів, Euro-flyers та каталогів освітніх програм (зокрема для ветеранських та соціальних проєктів); Створення структури та наповнення презентацій для Партнерських форумів та міжнародних зустрічей.	Тексти не повинні містити клішованих генеративних конструкцій, які знижують рівень довіри до бренду ПУЕТ. Маркетингові показники та статистичні дані (кількість ліцензійних місць, вартість, терміни) вносяться людиною вручну.
Зв’язки з громадськістю (PR та SMM)	Генерація ідей для контент-планів сторінок Університету в соціальних мережах; Адаптація одного й того самого інформаційного приводу під формати різних комунікаційних платформ.	Новини про офіційні рішення Вченої ради, кадрові зміни або стратегічні партнерства мають публікуватися виключно у редакції пресцентру ПУЕТ, без залучення генеративних текстових моделей.